Hayat

No. 105
10 EKİM 1958
100 KURUŞ

Bu sayıda :

Dumlupınar denizaltısına ilk inişin hikâyesi

Ses Sanatkârı

TÜLÛN KORMAN

Kalbinizden şikâyetiniz var mı ?

SUSAN HAYWARD

«20 th Century FOX» Studyonun yıldızı diyor ki:

"Ben, **LÜKS** tuvalet sabununu kullanırım."

Dünyanın en güzel kadını da bilir ki bir kadın için en kıymetli varlık temiz bir tendir. Sinema yıldızlarından onda dokuzu da, günlük tuvaletleri için sâf ve lâtif olan LÜKS tuvalet sabununa güvenirler. İyi bir tuvalet sabunu olan LÜKS'ün tonik tesirile cildlerinin tamamen şeffaf kaldığını, lâtif ve hoş bir revnak peyda ettiğini bilirler.

Daima LÜKS tuvalet sabununu kullanınız. Temiz ve güzel bir tene sahip olursunuz. Bu güzellik sabununun enfes kokusunu çok beğeneceksiniz.

2120 sinema yıldızının tercih ettiği güzellik sabunu

LT | 858

Tam 41 Çeşit

TAMEK

HANIMLAR MUTFAK KÜLFETİNDEN, AHÇI VE HİZMETÇİ KAPRİSİNDEN KURTULUYOR

"41"

ÇEŞİT, NEFİS TAMEK MAMULÜNDEN

AŞAĞIDA TAKDİM ETTİĞİMİZ "9" ÇEŞİT SADECE

HAZIR YEMEKLER

GURUBUNU TEŞKİL ETMEKTEDİR

ENGİNAR • YAPRAK DOLMASI
BİBER DOLMASI • PATLICAN DOLMASI • BARBUNYA FASULYESİ • YEŞİL FASULYE • TÜRLÜ
PATLICAN BEĞENDİ • PATLICAN SALATASI

HAZIR YEMEK

TAMEK KONSERVELERİ

HEDEF REKLÂM-GALİP

Hayat

JILL IRELAND
(Fotoğraf : J. A. Rank)

HAFTALIK MECMUA

10 EKİM 1958

FİATI : 100 KURUŞ

YIL: 3 CİLT: 5 SAYI: 105

SAHİBİ : ŞEVKET RADO
NEŞRİYAT MÜDÜRÜ :
HİKMET FERİDUN ES
YAZI İŞLERİNİ FİİLEN İDARE EDEN MESUL MÜDÜR :
İBRAHİM ÇAMLI
REDAKSİYON HEYETİ :
SEMİRAL BİLBAŞAR
SADUN ALTUNA
HİKMET ANDAÇ
RESİM ve BAŞLIKLAR :
FİRUZ AŞKIN
AYHAN ERER
FOTOĞRAFLAR :
FOTO HAYAT (Hususi Servis) - M. Sürenkök. (Ankara) Turizm Fotoğraf Aj. (İzmir) Associated Press - United Press - Keystone - T. Haberler Ajansı - Ajans Ekspres.
TELİF HAKLARI :
Neşrettiğimiz bütün yazı ve resimlerin iktibas hakkı mahfuzdur. Mehaz göstermek suretiyle dahi alınamaz. Mecmuamıza gönderilen yazı ve resimler basılsın veya basılmasın iade edilmez.
İDARE YERİ :
Divanyolu, Klodfarer Caddesi No. 7, İstanbul. Tel : 27 34 56
DİZİLDİĞİ YER :
Doğan Kardeş Yayınları Anonim Şirketi Basımevi - İst.
BASILDIĞI YER :
Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi - İstanbul.
REKLAM İÇİN :
Kararname gereğince, Türk Basın Birliği Resmi İlânlar Limited Ortaklığı'ndan verilen ve tekniğimize uygun olarak hazırlanmış her türlü ilân alınır.
ABONE ŞARTLARI :
Yıllık (52 sayı) 50 T. L.
6 aylık (26 sayı) 25 T. L.

HAYAT Mecmuası yabancı memleketlerde Dolar olarak 19 Cent'e ve İngiliz Lirası olarak 1 Shilling 5 Pence'e tekabül eden fiatla satılır. Yıllık abone — âdi posta ücreti dahil — 75 T.L. dır. Abone olmak istiyenler bu meblâğın karşılığı olan Dolar veya İngiliz Lirasını T.C. Merkez Bankası vasıtasiyle adresimize gönderdikleri takdirde mecmualarını muntazaman alabilirler.

Gelecek hafta **Hayat** ta

En yakın arkadaşının kaleminden en hakiki çehresiyle:

Peter Townsend'in Ümitsiz Aşkı

Bizzat Townsend tarafından tashih edilen bu yazılarda asrın en büyük aşkını bütün hakikatiyle okuyacaksınız.

Buckingham Sarayı'nı, Parlâmento'yu ve İngiliz din adamlarını allak bullak eden, memleket içinde ve dışında türlü dedikodulara yol açan bu hikâyenin yazarı Norman Barrymain İngiltere'nin tanınmış siyasi muharrirlerindendir. Norman'la Peter Townsend geçen harbte dost olmuşlardı. 1941 yılında muharrir, İngiltere'nin en kahraman pilotu olan Yüzbaşı Townsend'in hayat hikâyesini kaleme almayı düşünmüştü. Peter Townsend 1956 senesinde dünya turuna çıkmadan önce Barrymain'e seyahat intibalarını bir kitap halinde toplamak tasavvurunda olduğunu açıklayınca muharrir, Townsend'in aşk romanını yazmayı tasarladı. Fikrini dostuna söyleyince, Townsend, basılmadan önce kontrol etmek şartiyle bunu kabul etti. Bu suretle hakkında sayısız neşriyat yapılan bu «Macera»nın hakikate uygun tek hikâyesi meydana geldi. Dünyanın en büyük gazete ve mecmualarında tefrika edilen bu hikâyenin Türkiye'de neşir hakkını yalnız HAYAT mecmuası satın almıştır.

Muharrir, Townsend'in hayatında dönüm noktası olan ânı şöyle anlatıyor : «Kıraliçe Elizabeth'in taç giyme töreninde Townsend ile Margaret yan yanaydı. Prenses bir ara yakışıklı pilota dönerek eliyle üniformasındaki tozu sildi. Sonra gözleri buluştu. Bir müddet öyle kaldılar. Ertesi gün bir İngiliz gazetesi büyük aşkı dünyaya ilân ediyordu.»

Gelecek sayımızdan itibaren heyecanla takibedeceksiniz.

REİSİCUMHUR'UN AFGANİSTAN

Reisicumhur Celâl Bayar, eylül ayı içinde, Afganistan Kıralı Muhammet Zahir Şah'ın geçen yıl memleketimize yapmış olduğu ziyareti iade etmek üzere Afganistan'a resmî bir ziyarette bulunmuştur. Bayar, 10 gün Afganistan'ın misafiri olmuş, dönüşte Pakistan ve İran'ı da ziyaret etmiş, dostluk tezahürleri ile karşılanmıştır.

FOTOĞRAFLAR: M. SÜRENKÖK

KARŞILAMA — Reisicumhur Celâl Bayar 12 eylül günü öğle üzeri Kâbil Hava Alanı'na varmış ve muhteşem bir törenle karşılanmıştır. Bir ara Kıral Zahir Şah'la birlikte Kandehar'ı da ziyaret ederek sınai tesisleri gezen Bayar, Kandehar'a iki sıra halinde sokakları dolduran halkın tezahüratı arasında girmiştir.

SEVGİ BUKETLERİ — Karşılama törenine öğrenciler de katılmıştı. Öğrenci kızlar Bayar'a çiçekler takdim etmişler, Reisicumhur da kendilerine iltifatta bulunmuştur.

BAYAR KANDEHAR'DA — Reisicumhur Celâl Bayar'ın Kandehar vilâyetini ziyareti bir bayram havası içinde kutlanmıştır. Kilometrelerce yoldan gelen Afgan köylüleri millî kıyafetler giymiş oldukları halde karşılama törenine katılmışlardır.

AŞİRET REİSLERİ — Yüzlerce aşiret reisi Türk - Afgan dostluğunu perçinlemek için kabîlelerini temsilen karşılama ve uğurlama törenlerinde hazır bulunmuşlar, aşiretlerinin Türk milletine olan kardeşlik hislerini ve selâmlarını Bayar'a iletmişlerdir.

CEPKEN TÖRENİ — Kunduz Belediye Reisi, Bayar ile refakatindeki zevata mahallî cepkenler hediye etmiştir. Resimde, Bayar ile Ağrı mebusu Kasım Küfrevî cepkenleri giydikten sonra, Zahir Şahla görülüyor.

MİLLÎ OYUNLAR — Bayar'ın Kandehar'ı ziyareti dolayısiyle tertip edilen törenlerde, Pestu aşiretleri, millî oyunlar oynamışlar, çeşitli gösteriler yapmışlardır. Yukarıda Reisicumhur Celâl Bayar ve beraberindekiler şerefine yapılan gösterilerden bir sahne görülmektedir.

SEYAHATİ

DOSTLUK KONUŞMASI — Reisicumhurumuz şerefine Sarayda muhteşem bir ziyafet verilmiş, Afgan Kıralı konuşmasında, «İki memleket arasındaki kalbî rabıtanın devam edeceğini» belirtmiştir. Bayar da cevaben «Asîl Afgan milletinin refah ve saadetinin ve Türk-Afgan dostluğunun daim olmasını dilerim» demiştir.

BAYAR PAKİSTAN'DA — Celâl Bayar, Pakistan Reisicumhuru İskender Mirza'nın davetini kabul ederek, Afganistan dönüşünde Pakistan'ı da ziyaret etmiştir.

TAHRAN'I ZİYARET — Celâl Bayar, Pakistan'da iki gün kaldıktan sonra, Tahran'ı ziyaret etmiş ve İran Şah'ı Rıza Pehlevi'nin misafiri olmuştur.

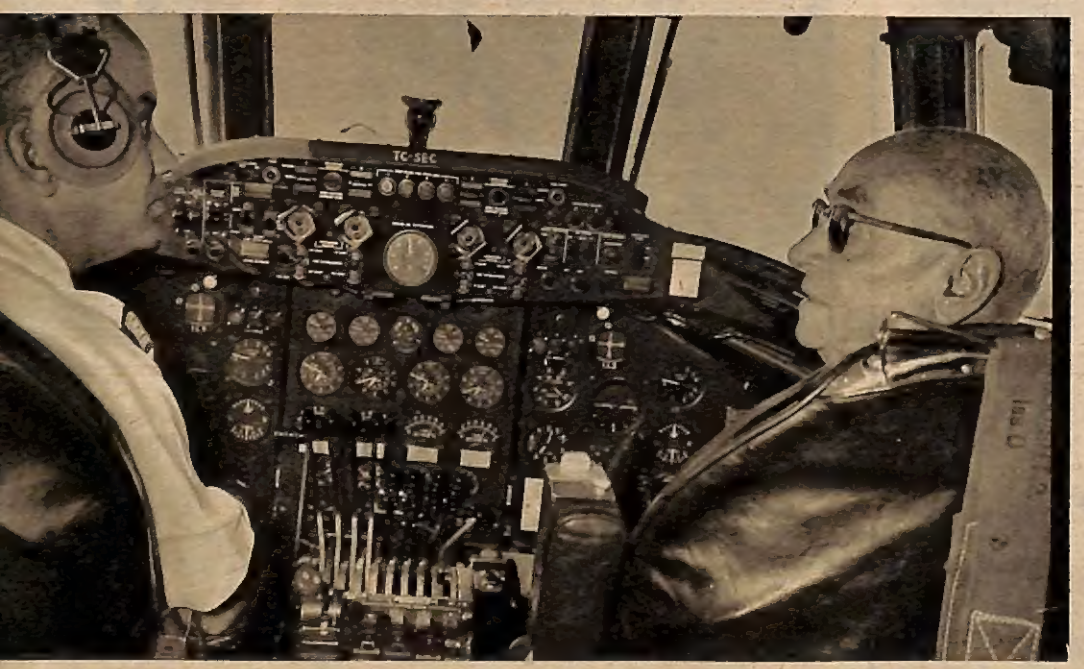

PİLOT YERİNDE — Türk Hava Yollarının Viscount uçağı Türk topraklarına girince, Bayar pilot yerine geçmiş, Ankara'ya kadar burada seyahat etmiştir. Kaptan pilot Şakir Palay Reisicumhurumuza yol boyunca izahat vermiştir. Bayar ve refakatindeki heyet 26 eylül günü Ankara'ya muvasalat etmişlerdir...

ISTIRAP MEKTEBİ

Sohbet KÖŞESİ

TÜRLÜ mektepler vardır, bunlar insanı olgunlaştırır. Ama bunların dışında bir mektep daha vardır ki, o, insanı hepsinden fazla olgunlaştırarak hayatın istediği şekle sokar. Bu mektebin adı ıstırap mektebidir! Bütün diğer mektepler gibi bu mektebi de bitirmek, belki ötekilerden de fazla, katlanmayı bilmeye dayanır.

Anadolu'nun uzak bir vilâyetinden geçen sene İstanbul'a tıb tahsil etmeye gelmiş genç bir okuyucum bana şöyle bir mektup yazıyor:

«Tatilden dün gece döndüm. Sizlere alabildiğine güzel, geniş, dost görünen bu şehirde yapayalnızım. Bütün gece üçüncü sınıf otellerde yer aradım, yok! Camilerin avlularında yatmayı düşündüm. Bir kapıyı çalıp rica etmeyi düşündüm. Yapamadım.

Babam öğretmendir. Buraya gelmeden evvel karınca kararınca yaşıyorduk. Okumak belki benim hakkım değildi. Ama bilirsiniz; insanlarda garip bir his vardır: Kadere boyun eğmeyi kolay kolay kabul etmezler. Biz de öyle bir cüret gösterdik. İlk senem türlü sıkıntı içinde, sefalete rağmen ümit verici geçti. Sevinçle memlekete döndüm.

Hâdiselerin, birdenbire seyrini değiştirebileceğini tahmin edecek kadar olgun değildim. Yanılmışım. Şimdi size izah edemiyeceğim bir hâdise gelirimin büyük bir kısmının kesilmesine sebeb oldu. Ortada iki şık kalıyordu: Ya tahsilden vazgeçmek veya ayda 150 lira ile idare etmek. İşin acı tarafı, bana gönderilecek 150 lira memleketimde kardeşlerimin yiyeceklerinden, giyeceklerinden fedakârlık etmelerini icab ettiriyordu. Yine o garip his galip geldi. Ailece, uzun vadeli bir istikbal için şimdi eziyet çekmeyi kabullendik. Geldim.

Şimdi düşünüyorum, arıyorum, soruyorum, yatıp kalkacak bir yeri 100 liraya dahi bulamıyorum. Maarifin yurdlarında yer yok. Hayır! Yine mâneviyatım bozulmuş değildir. Bu yolun ucunda ölüm de olsa yürüyeceğim. Yanlış anlamayın, merhamet, sadaka istiyecek değilim.

Yapabileceğim işler var: Geceleri bir müessesede çalışabilirim. Ortaokul ve lise talebelerine matematik, fizik, kimya, biyoloji dersleri verebilirim. Bir muayenehanede yatıp kalkmak pahasına hizmet eder, iğne yapabilirim... Bunları size neden yazdığımı iyice bilmiyorum. Aramızdaki tek bağ, yazılarınızdan sizi az çok tanımış olmamdır. Bilmem bütün dertlerimi size dökmem için bu kâfi bir sebep mi?...»

Elbette kâfi bir sebeptir. Ben de bu mektubu, sıkıntı içinde ıstıraplara katlanarak yüksek tahsillerini yapmaya çalışan binlerce genç adamın müşterek macerası olarak gördüğüm için uzun uzun neşretmeyi faydalı buluyorum. Hemen ilâve edeyim ki, bu macera hazin değil, cesaretle dolu, parlak bir ümidin arkasından koşarak mutlaka başarıya varacak bir yetişme gayretinin hikâyesidir. Bu delikanlı bir talih eseri olarak ıstırap mektebine düştü.

Buna bir talih eseri deyişime şaşmayınız. Büyük Fransız filozofu Montaigne dünyaya geldiğinden az sonra kendisini basit bir köy evine göndermiş olduğu için babasına teşekkür eder. Çünkü orada en fena şartlar içinde büyüyerek hayatı anlamış, sıkıntıları genç yaşta çekmek imkânını bulmuştur. Çünkü böyle yetişenlerin hayatında sıkıntılar günden güne çoğalmıyacak, azalacaktır. İnsan için bu, az talih midir?

ŞEVKET RADO

Tülün Korman

SAHNE KONSERİ — Tülün Korman yalnız radyo konserleriyle yetinir. Yılda bir defa da sahne konseri verir. Kış ortasında verdiği bu konser için, yaz ortasında çalışmağa başlar. Ayrıca, «15 günde bir» de İstanbul Konservatuvarı İcra Heyeti konserlerine katılır. Tülün'un hayatı «ev - radyo - konservatuvar» içinde geçer. Boş vakitlerinde şiir de yazar. En sevdiği şair Nedim ve Ziya Osman Saba'dır. Ziya Osman'ın «eller »şiirini ezbere bilir. Tülün'u bir sahne konserinde görüyorsunuz.

SEYAHATİ

DOSTLUK KONUŞMASI — Reisicumhurumuz şerefine Sarayda muhteşem bir ziyafet verilmiş, Afgan Kıralı konuşmasında, «İki memleket arasındaki kalbî rabıtanın devam edeceğini» belirtmiştir. Bayar da cevaben «Asîl Afgan milletinin refah ve saadetinin ve Türk-Afgan dostluğunun daim olmasını dilerim» demiştir.

BAYAR PAKİSTAN'DA — Celâl Bayar, Pakistan Reisicumhuru İskender Mirza'nın davetini kabul ederek, Afganistan dönüşünde Pakistan'ı da ziyaret etmiştir.

TAHRAN'I ZİYARET — Celâl Bayar, Pakistan'da iki gün kaldıktan sonra, Tahran'ı ziyaret etmiş ve İran Şah'ı Rıza Pehlevi'nin misafiri olmuştur.

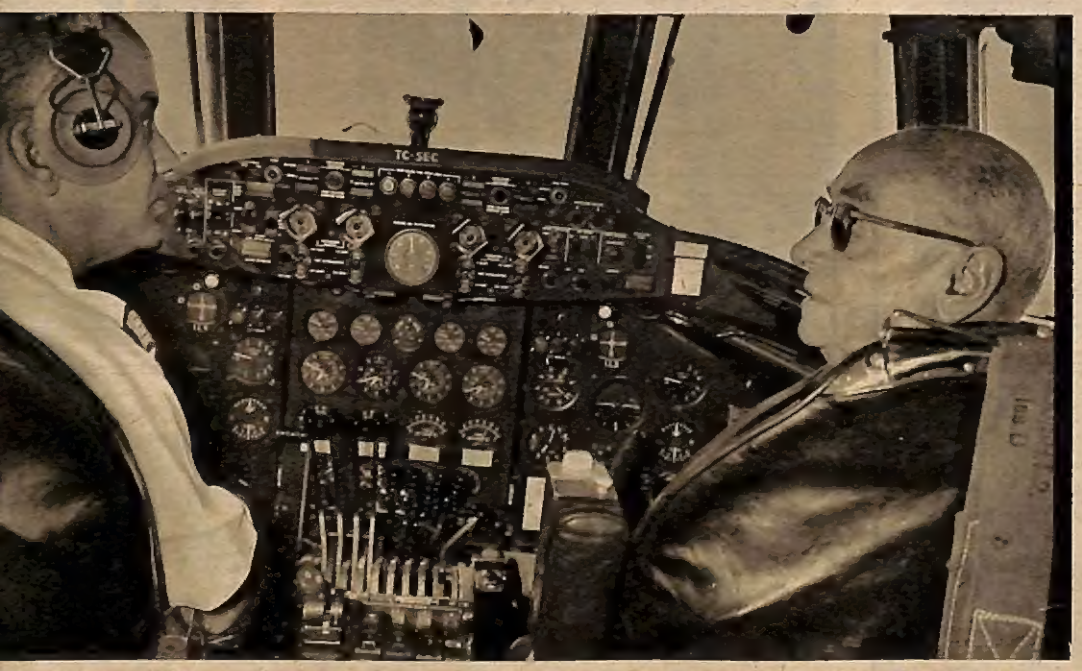

PİLOT YERİNDE — Türk Hava Yollarının Viscount uçağı Türk topraklarına girince, Bayar pilot yerine geçmiş, Ankara'ya kadar burada seyahat etmiştir. Kaptan pilot Şakir Palay Reisicumhurumuza yol boyunca izahat vermiştir. Bayar ve refakatindeki heyet 26 eylül günü Ankara'ya muvasalat etmişlerdir...

ISTIRAP MEKTEBİ

Sohbet KÖŞESİ

TÜRLÜ mektepler vardır, bunlar insanı olgunlaştırır. Ama bunların dışında bir mektep daha vardır ki, o, insanı hepsinden fazla olgunlaştırarak hayatın istediği şekle sokar. Bu mektebin adı ıstırap mektebidir! Bütün diğer mektepler gibi bu mektebi de bitirmek, belki ötekilerden de fazla, katlanmayı bilmeye dayanır.

Anadolu'nun uzak bir vilâyetinden geçen sene İstanbul'a tıb tahsil etmeye gelmiş genç bir okuyucum bana şöyle bir mektup yazıyor:

«Tatilden dün gece döndüm. Sizlere alabildiğine güzel, geniş, dost görünen bu şehirde yapayalnızım. Bütün gece üçüncü sınıf otellerde yer aradım, yok! Camilerin avlularında yatmayı düşündüm. Bir kapıyı çalıp rica etmeyi düşündüm. Yapamadım.

Babam öğretmendir. Buraya gelmeden evvel karınca kararınca yaşıyorduk. Okumak belki benim hakkım değildi. Ama bilirsiniz; insanlarda garip bir his vardır: Kadere boyun eğmeyi kolay kolay kabul etmezler. Biz de öyle bir cüret gösterdik. İlk senem türlü sıkıntı içinde, sefalete rağmen ümit verici geçti. Sevinçle memlekete döndüm.

Hâdiselerin, birdenbire seyrini değiştirebileceğini tahmin edecek kadar olgun değildim. Yanılmışım. Şimdi size izah edemiyeceğim bir hâdise gelirimin büyük bir kısmının kesilmesine sebeb oldu. Ortada iki şık kalıyordu: Ya tahsilden vazgeçmek veya ayda 150 lira ile idare etmek. İşin acı tarafı, bana gönderilecek 150 lira memleketimde kardeşlerimin yiyeceklerinden, giyeceklerinden fedakârlık etmelerini icab ettiriyordu. Yine o garip his galip geldi. Ailece, uzun vadeli bir istikbal için şimdi eziyet çekmeyi kabullendik. Geldim.

Şimdi düşünüyorum, arıyorum, soruyorum, yatıp kalkacak bir yeri 100 liraya dahi bulamıyorum. Maarifin yurdlarında yer yok. Hayır! Yine mâneviyatım bozulmuş değildir. Bu yolun ucunda ölüm de olsa yürüyeceğim. Yanlış anlamayın, merhamet, sadaka istiyecek değilim.

Yapabileceğim işler var: Geceleri bir müessesede çalışabilirim. Ortaokul ve lise talebelerine matematik, fizik, kimya, biyoloji dersleri verebilirim. Bir muayenehanede yatıp kalkmak pahasına hizmet eder, iğne yapabilirim... Bunları size neden yazdığımı iyice bilmiyorum. Aramızdaki tek bağ, yazılarınızdan sizi az çok tanımış olmamdır. Bilmem bütün dertlerimi size dökmem için bu kâfi bir sebep mi?...»

Elbette kâfi bir sebeptir. Ben de bu mektubu, sıkıntı içinde ıstıraplara katlanarak yüksek tahsillerini yapmaya çalışan binlerce genç adamın müşterek macerası olarak gördüğüm için uzun uzun neşretmeyi faydalı buluyorum. Hemen ilâve edeyim ki, bu macera hazin değil, cesaretle dolu, parlak bir ümidin arkasından koşarak mutlaka başarıya varacak bir yetişme gayretinin hikâyesidir. Bu delikanlı bir talih eseri olarak ıstırap mektebine düştü.

Buna bir talih eseri deyişime şaşmayınız. Büyük Fransız filozofu Montaigne dünyaya geldiğinden az sonra kendisini basit bir köy evine göndermiş olduğu için babasına teşekkür eder. Çünkü orada en fena şartlar içinde büyüyerek hayatı anlamış, sıkıntıları genç yaşta çekmek imkânını bulmuştur. Çünkü böyle yetişenlerin hayatında sıkıntılar günden güne çoğalmıyacak, azalacaktır. İnsan için bu, az talih midir?

ŞEVKET RADO

arını anlatıyoruz:

«Kirpiklerinin gölgesi» diye başlıyan meşhur şarkı genç bir kıza iki defa uğur getirmişti. İlkokul giriş imtihanında ve konservatuvarı bitirirken bu şarkıyı okumuştu. Babasından ilâhîler öğrenmekle dinî müziğe başlıyan, sonra Türk müziği yolunda ilerliyen, fakat Batı müziği sanatkârı olmak isteğini hâlâ gönlünde yaşatan bu genç kızın adı, Tülûn Korman'dır.

ŞAN DERSİ — Tülûn Korman haftada bir gün şan, usûl, solfej dersi verir. Resimde, Tülûn öğrencisi Rexxan Aydunat'a şan dersi verirken görülüyor.

TABİAT SEVGİSİ — Genç sanatkâr tabiata âşıktır. «Şiiri tabiatın koynunda bulurum» diyor. Fırsat buldukça Ada'ya gidip eşekle Ada turuna çıkıyor...

«En sevdiğim şair, Nedim'dir.»

Bu sözü Beşiktaş, Şair Nedim Sokağında 29 numaralı evde oturan genç bir kız söylüyordu. Yatağının baş ucunda bir Kur'an, bir de Divan asılıydı, Nedim Divanı... Oturma odasının duvarlarını tanınmış hattatların «talik», «sülüs», «nesih» hatları süslüyordu. Bir köşede piyano, onun üzerinde keman, tanbur, ud vardı. Kitaplığın içi şiir kitaplarıyla doluydu. Kitaplığın üstüne ise ney, kanun, def konulmuştu. Burası bir oturma odasından çok, bir «sanat salonu»na benziyordu. Genç kız sözlerine devam etti :

— Duvardaki hatlara baktıkça babamı hatırlarım. Saz annemin, kitaplar ise benimdir.

Radyonun genç şöhretlerinden Tülûn Korman'ın evindeyiz. Sanatkâr hayatının ilk sahifelerini anlatıyor.

— 20 yıl önce yine bu evde oturuyorduk. 5 yaşımdaydım. İçimde büyük bir okuma isteği vardı. Evde epey okuma - yazma öğrenmiştim. Ancak, yaşım küçük olduğu için okula almıyorlardı. Okulların açılmasına bir hafta kala anneme yalvardım, yakardım : «Ne olur, beni okula yazdır» diye... Annem okulun başöğretmenine söylemiş. O da «Gelsin, imtihan edelim, belki alırız» demiş. İmtihan günü, mümeyyizlerin karşısına çıktığım zaman heyecan içindeydim. Başöğretmen, yanımdaki öğretmenin kulağına birşeyler söyledi. Sonra bana döndü : «Sen güzel şarkılar bilir, güzel şiirler okurmuşsun. Bir şarkı ile bir şiir söyle bize» dedi. Şaşırmıştım. Ben kerrat cetveli, toplama, çıkarma ezberlemiştim. Bana şarkı okutmak istiyorlardı. Utanmıştım da : Başöğretmen : «Hadi, utanma kızım, dedi. Şarkı söylersen seni mektebe alacağız»... Okula yazılma vaadi bana cesaret vermişti. O devrin en tutulmuş şarkısını, «Kirpiklerinin gölgesi» ni söylemeğe başladım. Artık utancımı yenmiştim. Bir de şiir okudum. Babam ezberletmişti. Nedim'in bir şiiri :

Bûydan hoş, renkten pakizedir nazik tenin,
Beslemiş koynunda gûya kim gül-i rânâ seni.

Başöğretmen şaşırmıştı :

— Biz okul şiiri okuyacak sanıyorduk. Nereden öğrendin bu şiiri ?

— Şair Nedim Sokağı'nda oturan bir insan, nasıl olur da Nedim'in şiirlerini bilmez !...

Hâlâ düşünürüm. Bu sözü nasıl söyliyebildim diye... Okula kabul edildiğimi söylemeğe lüzum yok !...

Tülûn Korman 1933 yılında bir «misafirlik» te doğmuş. Annesi Tahlise Korman Edirne'ye kızkardeşinin evine misafirliğe gitmiş. Tülûn orada dünyaya gelmiş. Enistesi Nüfus Müdürüymüş. Hemen o gün bir nüfus kâğıdı çıkartmış. Tahlise hanıma vererek : «Bu, demiş, Tülûn'a naçiz doğum hediyem olsun». O günden bu yana Tülûn Korman epey hediye almış :

— Öyle çok hediye gönderiyor ki eş - dost, diyor, koyacak yer bulamıyorum. Dün bir kedi hediye edildi meselâ... Kedileri sevdiğimi bilen bir arkadaşım göndermiş. Küçük yaştan beri kedileri severim. Yolda bir kedi görsem, uyuzluğuna bakmadan eve getirirdim. Gün geldi, evin içi kedi doldu. Gezmeğe giderken kapıya araba dayanırdı. Çünkü, yaya gidildi mi, yoldan kedileri toplar misafir eve doldururdum.

Genç şöhretin en büyük ideali, bir çiftlikte yaşamak. Bu istekte bir «geçmiş özlemi» var. Babası Nuri bey Kastamonu'da büyük bir çiftliğin sahibiymiş. Tülûn'un çocukluğu burada geçmiş. Tülûn yalnız kedileri değil, bütün hayvanları sever.

Nuri bey Güzel Sanatlar Akademisi'ne profesör tâyin edilince İstanbul'a dönmüşler. Ünlü hattatlarımızdan Nuri bey : «Benim en güzel eserim toprak altında kalmıştır» dermiş... Bu sözün hikâyesi şöyle :

Bir gün Nuri beyi Gazi Osman Paşa'nın konağından çağırmışlar. Meğer o gün Paşa sarayda yatsı namazını kıldıktan sonra vefat etmiş. Paşanın haremi Nuri beye : «Paşa yazılarınızı çok severdi. Vasiyet de etmişti. Paşa'nın yazı takımından bir kalem alın, gasilden sonra alnına Besmele-i şerifi, göğsüne de Kelime-i şahadeti yazın» demiş.

Ancak, Nuri Korman'ın «toprak» olmuş bu eserinden gayrı, Ankara Radyosu'nun «plâk dolabı»nda duran bir eseri daha var. Bir ilâhî plâğı... Nuri bey tam 40 yıl Yahya Efendi dergâhının zakirbaşılığını yapmış. «Hoş bir sadası, lâtif bir edası» olduğunu eski besteciler söylüyor. Ölümünden birkaç yıl önce, Ankara Radyosu'na çağırmışlar, okuduğu ilâhîleri plâğa almışlar.

Zakirbaşı Nuri beyin kızı Tülûn da «dini müzik» nağmeleri ile büyümüş. Sonra babasının önüne diz çökerek, diz dövmüş; «ilâhî»ler, «beste»ler, «semaî»ler meşketmiş. Annesi Tahlise hanım da müzisyenmiş. Hem de İsmail Hakkı beyin «Darülelhanı»nı tahsinle bitirmiş bir kemani. Devrin tanınmış bestecileri, hanendeleri, sazendeleri kışın Nuri beyin Beşiktaş'taki evinde, yazın da Emirgân'daki yalısında toplanır, müzik sohbetleri düzenlerlermiş. Emirgân'daki yalı geçen yıl yıkılmış. Tülûn burada geçen bir «çocukluk hâtırası»nı hâlâ unutmamış :

— 13 yaşında var, yoktum. Yanımızdaki yalıda oturan bir çocuk çok hoşuma gidiyordu. Hep onunla geziyor, oynuyordum. Bir gün bana : «Tülûn, dedi, gel bir sandal gezintisi yapalım». Anneme «sandala bineceğim» desem, izin vermek şöyle dursun, beni odaya bile kilitlerdi. «Hayır» da diyemedim. El ele tutuşarak sahile indik. Sandala bir ayağımı henüz atmıştım ki, annemin sesini duydum «Tülûn nereye ?» diyordu. Bayağı korktum. Bir ayağım sandalda, bir ayağım iskelede kalmıştı. Ne sandala binebiliyor, ne de sahile çıkabiliyordum.

— Peki, sahile mi çıktınız, sandala mı bindiniz sonra ?...

— Bunu söyliyemem. Çocuksu aşkımın gizli bir tarafı kalmasın mı ?

Tülûn yazları Emirgân'da geçirdiği halde, 25 yıllık ömründe bir defa bile denize girmemiş :

— Suyu ya pencereden seyrettim, ya da bardakta gördüm, diyor. Ama en sevdiğim yemek, bir deniz hayvanından yapılıyor. Midye tavasını çok severim. Bu denizle değil, hayvanseverliğimle ilgili...

Tülûn Korman bestecilerden Zaharya'yı, Hacı Ârif'i, Sadettin Kaynak'ı, makamlardan nihavent, uşşak, hicaz'ı beğeniyor. Bu makamlardan birer de bestesi var. Ama «Kirpiklerinin gölgesi» şarkısını kendi bestelerinden de çok seviyor. Bu şarkının uğuruna inanmış. Diyor ki :

— Konservatuvar bitirme imtihanına giriyorum. Öğretmenlerim çeşitli sorular sordular. Bir de şarkı oku, dediler. İlkokula girerken okuduğum şarkı aklıma gelmişti. Bu şarkının uğuruna inanıyordum. «Kirpiklerinin gölgesi» şarkısını söyledim. Şarkı bittikten sonra, «Haydi kızım çık» dediler. İmtihan odasından çıkmış, arkadaşlarımın tebrik yağmuru ile karşılaşmıştım. Birden imtihan kapısı açıldı, odacı : «Tülûn hanım sizi Refik Fersan bey çağırıyor» dedi. İçime bir kurt düşmüştü. Yoksa imtihanı başaramamış mıydım ?... Odaya girdim. Refik Fersan'ın gözleri yaşarmıştı : «Tülûn kızım, dedi, seni kaybettiğim için ağlıyorum. Bari bize son şarkını söyle... Seni belki de bir daha dinliyemiyeceğiz.» «Hocam, dedim, bunu bir emir telâkki ederim. Ancak, sevdiğim şarkıyı kapıda bekliyen arkadaşlarımla birlikte okusak ! Toplu bir ayrılık hâtırası olurdu.»

Biraz sonra Konservatuvar mezunlar korosu Sâdi Hoşses'in Acemkürdî şarkısını, «ayrılık hâtırası» olarak hocalarına takdim ediyorlardı :

«Aşkın ile gündüz gece giryanım efendim,
Bülbül gibi gül rûyine hayranım efendim,
Beyhude imiş eylediğim mihr-i vefalar,
Ettiklerime şimdi peşimanım efendim.»

HÂTIRALARIN ÖNÜNDE — Tülûn Korman'ın evi anasının, babasının, kendinin hâtıralarıyla doludur. Piyanonun üstündeki keman annesinin «Darülelhan» günlerini hatırlatır. Duvarlardaki hat'ları babası yazmıştır. Evin içinde bir fasıl heyeti kuracak kadar «saz» vardır. Kitaplıkta Tülûn'un şiir defterleri sıralanmıştır. Genç sanatkâr bu hâtıraların önünde görülüyor.

RÖPORTAJ : ORHAN TAHSİN — FOTOĞRAFLAR : SUAVİ SONAR

Kalbinizden Şikâyetiniz

Göğüste uzun süren şiddetli bir ağrının, kalb hastalıklarının en tehlikelisi enfarktüs'e işaret olduğunu biliyor muydunuz? Böyle bir durum karşısında yapılacak şey nedir? Zamanımızın en amansız hastalıklarından olan kalb hastalıklarına ait bu ve benzeri çeşitli suallerin cevabını Hayat doktoru'nun aşağıdaki yazısında bulacaksınız.

YAZAN: Dr. RECEP DOKSAT

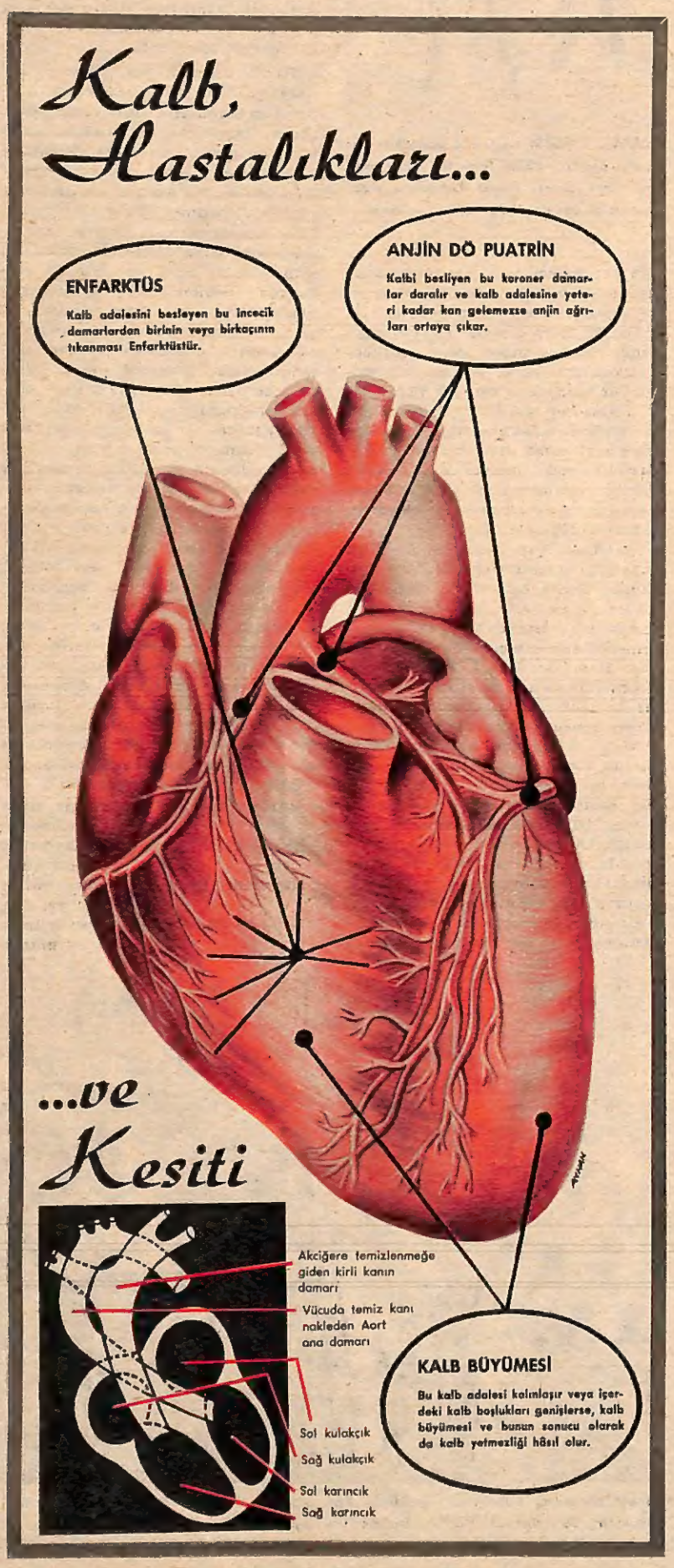

KALB, göğüs boşluğu içinde, sol ve sağ akciğerler arasına yerleşmiş, yumruk kadar bir uzuvdur. Emme basma bir tulumba gibi işliyen bu uzvun vazifesi kan dolaşımını sağlamaktır.

Henüz ana rahminde iken çalışmaya başlıyan kalb, bu faaliyetine ömür boyunca devam eder.

Kalbin, yapısının bozulmasından ve işleyiş mekanizmasının aksamasından ileri gelen, mikroplu, mikropsuz, çeşitli hastalıkları vardır. Aşağıda, bunlardan en sık raslanan ve birbiri ile ilgili birkaçını anlatıyoruz.

KALB BÜYÜMESİ

Kalbin normal hudutlarını aşan bir şekilde büyümesi, marazî bir haldir. Ağır iş ve sporlar yüzünden olanı hariç her kalb büyümesinde mutlaka bir aksaklık mevcuttur. Bu aksaklık, kalbin yapısına ve işleyişine ait sebeplerden ileri gelebileceği gibi, bazı umumi sebeplerden de doğabilir. Kalb büyümesi, her zaman bütün kalbin toptan büyüyüp, genişlemesi demek değildir. Sadece kalbin bir tarafı, yani sağ veya sol tarafı büyüyüp, genişliyebilir.

Tansiyon yüksekliği, müzmin bronşit, akciğer anfizemi, kalb kapakçıklarının darlık ve yetmezlikleri, doğuştan bazı kalb arızaları v.s... kalb büyümesine yol açarlar.

Çok şişman kimselerde, kalb yağlanması da büyüme sebepleri arasındadır. Böyle kalb yağlanması, çok şişmanlarda olabileceği gibi, aşırı zayıflıkda, ağır kansızlıkta, zehirlenmelerde, alkolizmde ve bazı mikroplu hastalıklarda da olabilir.

Ağır iş ve boks, futbol gibi ağır sporlar yapanlarda da sol karıncık büyür. Sporcu kalbi denen böyle büyük kalbe sahip kimselerde, senelerce hiçbir şikâyet olmaz. Fakat, kalbe tahmil edilen bu ağır yük devam ederse, bir gün kalb yetmezliği ortaya çıkabilir.

Kalbi büyüyen bir kimsede, nefes darlığı, morarma, çarpıntı, el ve ayaklarda şişler (ödem)... gibi arazların ortaya çıkması, kalb yetmezliğinin başladığına delildir.

KALB YETMEZLİĞİ

Sıhhatli bir insanın kalbi, çalışmasını vücut ihtiyacına göre ayarlar.

Kalb, sahip bulunduğu ihtiyat kuvvetini kullanarak, kendisinden istenen aşırı faaliyeti de başarır ve kan dolaşımı aksamaz.

Fakat, kalbin bütününün veya bir kısmının kuvveti azaldığı takdirde, kalb, kendisinden istenen işi lâyikiyle başaramaz olur. Meselâ, kalb yetmezliği başlıyan bir hasta biraz hareket etse, kan dolaşımı aksar. Zira kalb eskisi gibi çalışamıyordur.

Kalbin kuvveti daha da azalırsa, hasta sükûn halindeyken bile, kan dolaşımı güçleşir. İşte kalbin faaliyet kudretinin bu azalmasına kalb yetmezliği (kifayetsizliği) denir.

Kalb yetmezliği ya (ateşli, mikroplu hastalıklarda; kalbi besliyen koroner damarların tıkanmasında olduğu gibi) birdenbire ortaya çıkar; veya, (kalbin iltihaplanması, büyümesi ve yavaş yavaş zayıflamasiyle) müzmin olarak teessüs eder.

Yetmezlik arızalarının başında nefes darlığı gelir. Akciğer ödemi, vücutta ödemler, el, ayak şişmeleri gibi arızalar, kalb yetmezliğinin başlıca belirtileridir.

KALB ASTMASI

Kalb astması veya astımı, kalb yetmezliğinde görülen nefes darlığı nöbetleridir.

Nöbetler, en çok gece yatarken ve uyurken ortaya çıkar. Hasta birden uykudan uyanır. Teneffüs derin ve seyrektir. Ekseriya şiddetli bir sıkıntı ve boğulma hissi vardır. (Anjin dö puatrin nöbetlerinde ağrı da vardır. Halbuki kalb astmasında böyle ağrılar olmaz).

Hastalar ilk nöbetlerde pencereye koşarlar, fakat sonraları bunun faydasızlığını anlarlar.

Nefes darlığının sonuna doğru, göğüste bir hırıltı olur, akseriya kanlı - köpüklü bir balgam çıkar ki bu akciğer ödeminin belirtisidir.

Kalb astmasına sebep, kalb yetmezliği olduğuna göre, yetmeztikle mücadele etmek lâzım gelir. Nöbetler morfin zerki ile geçiştirilebilirse de, yeni nöbetlerin zuhurunu önlemek için her türlü yorgunluk ve heyecandan kaçınmak, kalbi takviye için hekimin verdiği ilâçları muntazaman almak şarttır.

ANJİN DÖ PUATRİN

Kalbin sol karıncığının vücuda pompaladığı temiz kan, aort adındaki ana damarla vücuda yayılır. Durmadan çalışan kalb adalesi de kanla beslenmek zorunda olduğu için, temiz kan, aort'tan ayrılan incecik bir damar dalı ile evvelâ kalb adalesine gelir. Bu damarcığa, koroner arter adı verilir.

Şayet, koroner arter (damar sertliği, spazm... gibi) sebeplerle daralırsa, kalb adelesine yeteri kadar kan gidemiyeceğinden, kalb adalesi oksijensiz kalır. Bu oksijensizlik muayyen bir haddi aşınca, şiddetli ağrılarla kendini belli eder. İşte eskilerin «hunnak-ı sadır» dedikleri, anjin dö puatrin, angina pektoris gibi isimler alan göğüs ağrılarının sebebi budur.

Anjin dö puatrin, bilhassa 40 ilâ 60 yaşlarında — daha çok erkeklerde — görülür. Koroner arterin daralmasının başlıca (% 95) sebebi, damar sertliği veya diğer adı ile damar kireçlenmesi yani arteryoskleroz'dur. Ancak, ağrının ortaya çıkması için, ağır iş, merdi-

Var mı?

ven çıkmak, yürüyüş gibi yorucu bir gayret; ağır ve bol yemek; soğuk ve cepheden esen bir rüzgâra mâruz kalmak... gibi bir meydana çıkarıcı sebep lâzım gelir. Ağrı, bazan göğüste bıçak saplanır gibi hissedilir. Ekseriya sol kola, nadiren de sağ kola, boyuna doğru yayılır. Ağrı, sıkıştırma ve tazyik hissi ile beraber, bir ölüm korkusu da uyandırır ve hastayı durmaya mecbur eder. Umumiyetle, hareket halindeyken gelen ağrı, bazan, ağır bir yemekten, âni bir üzüntüden sonra, istirahatte de ortaya çıkabilir. Fakat, ağrının 10 dakikadan fazla sürmesi nâdirdir. Trinitrin gibi koroner damarları genişleten ilâçlarla derhal geçer.

Dikkat! Yarım saatten fazla süren ağrı, anjin dö puatrin değildir. Hele Trinitrin gibi ilâçlara rağmen ağrı devam ediyorsa ilk akla gelecek şey Miyokard enfarktüsü'dür.

ENFARKTÜS

Enfarktüs koroner arter dallarından birinin veya birkaçının tıkanmasından ileri gelen bir haldir. Tıkanan damar dalcığının beslediği (koni şeklindeki) kalb adalesi bölgesi, mutlak olarak oksijensiz kalır, beslenemez ve nihayet çürür ki bu da pek hayatî, pek tehlikeli bir durumdur. Zira kalb adalesi mütemadiyen çalışmak zorundadır.

Enfarktüs'ün sebebi nedir? Kalb adalesini besliyen koroner arterdeki tıkanma en çok damar sertliği (damar kireçlenmesi yani arteryoskleroz) veya damar spazmı yani teşennücî kasılma neticesi hâsıl olur. Kan pıhtısından ibaret bir damar tıkacı, damarı tıkar.

Çeşitli kalb âfetleri, frengiden mütevellid kalb iç zarı iltihabı (andokardit) ve bazı damar hastalıkları da koroner arterde tıkanmalara yani miyokard enfarktüsüne yol açabilir. Ama başlıca sebep arteryosklerozdur. Kalb adalesini besliyen damarları kireçtenmiş bir şahısta, aşırı yorgunluk, aşırı heyecan; ağır, yağlı ve fazla yemek gibi tesirlerle hâsıl olan damar spazmı, netice olarak damarın tıkanmasına yani enfarktüse sebep olur.

Enfarktüs krizi geçiren hastanın ilk yapacağı şey sırt üstü hareketsiz yatmaktır. Sonra hasta, doktorun tâyin edeceği müddetçe (en az 2 hafta) yatakta kımıldamadan yatar. Sonraları yatakta yardımla kendini yormadan döndürülecektir. 4 hafta sonra yardımla kalkıp oturur. 6 ncı haftada kalkıp yürür. 3 aydan evvel de çıkmasına izin verilmez.

Enfarktüslerin kalbdeki yeri neresidir? Enfarktüs'ler en fazla kalbin ön duvarında ve kalb tepesi hizasında, her iki karıncığın arasındaki bölgede olur. Zira bu bölgeyi sulayan koroner damar dalı, tıkanmaya daha fazla müsaittir. Mamafih, kalbin arka duvarında, hem ön, hem arka duvarında da, bir veya birkaç enfarktüs bazan beraberce görülebilir.

İyileşen enfarktüsün tehlikesi: Her enfarktüs, kalb adalesinde bir bölgenin çürümesi demektir. Tehlike atlatılır ve iyilik teessüs ederse, çürüyen bölge nedbeleşmiş, tamir edilmiş demektir. Ancak nedbe bölgesindeki kalb cidarı, normal cidara nazaran ince ve zayıftır.

Nedbe dokusu, kalb adalesi gibi elâstikî (esnek) olmadığından, dayanıklı değildir. Bu itibarla, enfarktüs geçirenler, büyük yorgunluklardan, fazla hareketten, ağır adalî faaliyetten, kaçınmak mecburiyetindedirler. Çünkü, kalb fazla çalışmak zorunda kalırsa, mukavemeti ve esnekliği az olan nedbe dokusu kısmından, dışarıya doğru genişlemeğe bombeli bir hal almağa başlar; nihayet burada kalb anevrizması denen marazî bir genişleme hâsıl olur ki bu, kalbin çalışmasını, kan dolaşımını aksatarak ölüme götürür.

Bilâkis, kendini yormadan yaşıyanlar ise, tabiî ömürlerini itmam ederler.

ENFARKTÜS NASIL BAŞLAR?

1 — Saatler geçtiği halde hafiflemiyen, bütün göğsü kaplıyan, sırta, enseye, çeneye ve kollara vuran gayet kuvvetli ağrılar.

2 — Tansiyon düşmesi, ateş, nabız süratlenmesi, nefes darlığı, ölüm korkusu.

Ülser ve karın ağrısı zannedilen bir ağrı da Enfarktüs olabilir. Hele 40 yaşını geçmiş kimselerde, uzun süren göğüs ve karın ağrılarında enfarktüsten şüphelenmelidir.

NE YAPMALI?

1 — Hastayı derhal sırt üstü hareketsiz yatırınız!

2 — Katiyen kımıldamamasını sağlayıp doktor çağırınız!

DUMLUPINAR'DAN CUMHURİYET'E

Büyük Taarruz...

YAZAN :
NÂŞİT HAKKI ULUĞ

FOTOĞRAFLAR :
ESAT NEDİM TENGİZMAN

23 ağustosta Ankara'dan cepheye giden Mustafa Kemal'in, hareketini gizlemek için Çankaya Köşkünde siyasi ricale çay ziyafeti vereceği yolunda «Hâkimiyeti Milliye» de çıkan haber, düşmanda her türlü şüphe uyandırmamak içindi. Anadolu'nun hariçle olan muvasala ve haberleşmesinin kesilmesini, düşmanın memlekette ihtilâl var, diye tefsir etmesi işimize yarayan büyük gafletlerinden bir yenisi olmuştu.

24 - 25 ağustos akşamı, Mustafa Kemal Şuhud kasabasının bir köy evinin, ikinci kat sofasında, petrol ışığı altında, hafif bir akşam yemeği yerken, yaveri Muzaffer Kılıç, Dördüncü Kolordu Topçu Kumandanı Albay Zihni Toydemir'den edindiği bilgiyi arzediyor... Cepheye yığdığımız iki yüz topun ateş kesafeti üç dört saat sürecektir...

Gazi, arazi üzerindeki durumu gösteren haritayı istiyor; bilhassa yarmanın sıklet merkezinin bulunduğu mıntakalarda tahkimatı, kuşatmayı yapacak süvari kolordusunun aşacağı Ahırdağı geçitlerini gözden geçiriyor. Sonra, Eskişehir ile Afyon arasındaki Döğer mevkiinde bulunan düşman ihtiyat kuvvetleri üzerinde önemle duruyor. Döğer ile Dumlupınar arasını yaverine ölçtürüyor, elindeki kalem ile bir iki defa haritanın bu kısmına vurarak :

— Döğer, Döğer... Fakat döğemiyecekler... Bu kuvvetler hareketsiz kalmaya mahkûmdur... diyordu.

Başkumandan, yaptığı yarma ve tasavvur ettiği çevirme ve imha hareketi karşısında, düşman ihtiyat kuvvetlerinin alacağı durumu bir an bile gözden uzak bulundurmuyordu.

Başkumandan Mustafa Kemal, o gece, bir iki saatlik uykularından birini uyudu.

ŞUHUD'TAN KOCATEPE'YE

25 ağustos sabahı, karargâh Şuhud'tan, Kocatepe'nin güney batısındaki çadırlı ordugâha geçerken, Fevzi Paşa bir heyetle beraber, Birinci Ordu cephesinde taarruza kalkacak birlikleri ve topçuların mevzilerini teftiş ediyor, lüzum gördüğü değişiklikleri yaptırıyor ve gün batarken karargâha dönüyordu. Artık ne yapılması mümkün ise yapılmış, her hazırlık bitirilmişti. Yarın sabah, gün doğarken başlıyacak olan topçu ateşini müteakip iki ordumuz aynı anda taarruza geçecekti; artık nusret Allahtandı. Teşkilâtımızda, ağır toplarımızda, süvari kuvvetlerimizde, ikmal vaziyetimizin düzeninde ve manevra kabileyetinde düşmana üstündük. Erlerimizin, subaylarımızın maneviyatı pek yüksek ve harb güçleri fevkalâde idi.

Gazi Mustafa Kemal, acaba şu anda, Anadolu'yu Garp Türklerine ebedi yurd yapan Selçuk Serdarı Alparslan'ın da 851 yıl önce, 26 ağustosta Malazgirt Meydan Muharebesini kazandığını düşünüyor mu idi... Belki de... Çünkü Mustafa Kemal, tarihi, bilhassa harb tarihini en iyi bilen askerlerden biri idi.

KOCATEPE'DE

26 ağustos, gecenin saat üçü... Büyük karargâh Kocatepe'deki Birinci Ordu tarassut yerine doğru hayvanlarla yola çıkıyordu. Kafilenin başında Başkumandanla arkadaşlarının itminanlı bir haletle ilerledikleri görülüyor ve maiyetlerindeki genç erkânıharblerinin kalblerindeki kudsî heyecanı, katî imana tahvil ediyordu. Hava karanlıktı, tepeye kadar yol da yoktu; bir iki er, ellerindeki fenerlerle yol gösteriyordu. Kocatepe, Türkün talihinin şahikası, sabahın hafif ve tatlı sisi, kendisine mahsus azameti ile karanlıklardan sıyrılırken, kafile de tepeye çıkmış bulunuyordu. Kocatepe, taarruz sahasını ve düşman gerilerini tarassuta müsaitti, topçu ateşinden de emin ve masundu, bir Başkumandan için harb sahnelerinde az tesadüf edilir bir yerdi; Birinci Ordu Kumandanı Nureddin Paşa, Başkumandanı orada bekliyordu. Saat dörde doğru ufuklar aydınlanırken, dürbünlerle düşman mevzileri taranıyordu.

26 AĞUSTOS'UN FECRİNDE

26 ağustosun fecri, yeni mevzilerine bu gece giren topçumuzun on beş dakikalık tanzim atışı ile doğdu... Arkasından bütün bataryalarımız tahrib ve imha ateşine başladı. Afyon göklerinde yeni bir âlemin doğduğunun henüz düşman dahi farkında değildi. Bir buçuk saat süren bu ateşten sonra umumi taarruz başlamıştı. Topçu ateşi Kalecik sivrisi - Belentepe - Tınaztepe üzerine yüklenmişti. Güneş biraz daha yükselmişti, Kocatepe'de bulunanlar düşman tarafından görülebilirdi. Tam bu sırada düşmanın büyük çapta toplarından birinin mermisi tepenin altında patladı, bunu birkaç mermi daha takibetti; piyademizin taarruzları ilerleyip yaralılar, hasta nakliye arabaları ile geriye taşınırlarken bu kafileyi gören düşman onlara ateş açmaya başlamıştı, ilk dakikalardan itibaren kahraman piyadenin Allah, Allah sesleri ile düşman siperlerine atıldığı görünüyordu, yiğit erlerimiz, telörgüleri kesmeye lüzum görmeden aşıyor, düşmanı süngüliyerek tepelere yükseliyordu.

AT TOPÇU AT, YEDİKLERİN HELÂL OLSUN

Topçunun sevk ve idaresi pek mükemmel olmuştu, Topçu Kumandanı Galip Paşa, emeğinin zaferini Afyon tepelerinin enginliklerinde doya doya seyrediyordu. Top ateşimizin tesiri o kadar ani ve tahrip edici olmuştu ki, geceden düşman siperlerine yanaşan birliklerimiz, açılan gediklerden düşman istihkâmlarına kolaylıkla akabiliyorlardı.

Başkumandan da topçuları ile övünüyordu : «Topçularımızın o gün göstermiş olduğu maharet ve vukuf, bütün dünya topçuları için misal olacak mahiyette idi; askerlik hayatımda bu kadar mükemmel bir topçu ve bu kadar mükemmel idare edilen bir topçu ateşi nadiren gördüm...» diyordu.

O zaman bataryasının başında düşman mevzilerine ateş yağdıran Korgeneral Asım Uçar, bataryasının yanından geçen yaralı erlerin topçuyu takdir seslerini hâlâ kulaklarında yaşıyor :

«— At topçu, at, yediklerin helâl olsun !»

İLK HABER

Gazi, taarruzun başladığı sıralarda, taarruzun ilk haberini şu kısa telgrafla, Meclis Reisliğine, vekille-

YEDİ KOMUTAN — Yukarıda gördüğünüz fotoğraflar Büyük Taarruz'un değerli yedi komutanına aittir : (Soldan sağa) I. Kolordu Komutanı İzzet-

★ ★ ★ ★ ★ PLÂSTİK SANAYİİNİN BİR ŞAHESERİ :

VİNYLEX

OTOMOBİL DÖŞEMELERİ

REKLAM MORAN

FABRİKA: Maltepe, Kartal - İst. Tel. 53 40 35 ★ SATIŞ MERKEZİ: Sirkeci Tel. 27 22 31

re ve diğer cephelere, Kocatepe'den bildiriyordu :

«Sabahleyin dörtten itibaren tekmil cephede taarruza başlanmıştır, tevfikat Allahtandır.»

Bu suretle de bir haftadan beri tatbik olunmakta olan muhabere ve münakale yasağı kalkmış bulunuyordu.

TAARRUZ GELİŞİYOR

Saat 9 olmuştu... Kemaleddin Sami'nin cephesinde, Beşinci Kafkas Tümeni, Küçükkalecik Tepesini, 11 nci Tümen bunun batısındaki ileri mevzileri, izzettin Çalışların Kolordusunda 23 üncü Tümen Belentepeyi, 15 nci Tümen, Tınaztepe'yi, 14 üncü Tümen Kılıçarslan gediğini almıştı; Afyon güneyinde bulunan Yunan birlikleri, Belentepe'nin doğu kuzeyinde Afyon'u koruyan 1310 rakımlı tepe, 57 nci Tümenimizin karşısındaki Çakıl veya Çiğiltepe ile Altıncı Tümenimizin karşısındaki Toklu sivrisinde bulunuyordu.

1310 rakımlı tepeyi dövecek ağır topları geçirecek yol yoktu. Kolordu, orayı dağ topları ile dövüyor, fakat esaslı tahkimatı yırtamıyordu. Çiğiltepe önünde dovüşen 57 nci Tümen, batıdan çevirmeye memur ettiği bir alayına biraz uzak istikamet vermiş, bu suretle bu alayın tesirinden mahrum bir kuvvetle cepheden taarruza başlamıştı. Bu durum, taarruz için lüzumlu üstünlüğü kaybettiriyor ve Yunanlılara dayanmak imkânını veriyordu. Tümenin başında Kafkas Cephesinde, Suriye muharebelerinde temayüz etmiş, tecrübeli bir asker, Kurmay Tuğbay Reşat Bey vardı, kardeşi ve ailesi sonradan Çiğiltepe soyadını aldılar.

Taarruzun birinci günü, Yunanlılar ileri sürdükleri ihtiyat kuvvetleri ile, elimize geçen mevzileri geriye almak için mukabil taarruzlara kalkmışlardı. Tınaztepe ve Kılıçarslan gediğindeki mevzileri kısmen de ele geçirmişlerdi, geceleyin harbe ara verilmemiş ve kahraman birliklerimiz tekrar hücuma geçerek, ilk kazandığı yerleri tekrar ele geçirmişti.

YÜZLERCE AGÂHTAN BİRİ

26 ağustos, Yüzbaşı Agâh, 36 ncı Alayın 6 ncı Bölüğünün başında idi. Büyük Kalecik'in kuzeyinde, Kurtkaya tepesine taarruz edecekti. Agâh bölüğünü sırtın gerisinde hazırladı. İki takımını yamaçlardan koşar adımla indirtti, kendisi tepenin üzerinde takımlarının istikametlerini gözetliyor, emirler veriyordu; o gün kanlı savaşlarla geçti... Gece, Agâh'ın bölüğü çok yorgun olduğundan ihtiyata alınmıştı. Fakat alay hücuma devam ediyordu; Agâh, bölüğünün bu şeref'ten mahrum edilmemesini rica ile tekrar hücum hattına sokuldu... O gece kalçasından aldığı yaraya aldırış etmeden, saatlerce telörgü kesti ve düşmandan aldığı bir tüfek elinde olduğu halde Kurtkaya'ya çıktı ve tepenin alındığına dair ilk işareti verirken, hain bir kurşun isabeti ile bu yiğit asker yere serildi :

— Çavuş, ben gidiyorum, Allahaısmarladık, bölüğe selâm, intikam, intikam...

Bu sözler Agâh'ın son sözleri oldu. Agâh'ı, düşmandan aldığı tüfeğe sımsıkı sarılmış bir vaziyette Kurtkaya'ya gömdüler. O, Cennete gitmişti. Böyle kaç Agâh ve Mehmetçik vatanı ve namusu uğrunda o gün kanlarını ve canlarını vermişlerdi.

SÜVARİLERİMİZ DÜŞMANIN GERİLERİNE İNİYOR

O günün büyük bir hareketi de daha batıda cereyan ediyordu; düşmanın gerilerine düşmek vazifesini alan Süvari Kolordusu, geceleyin Çiğiltepe ile Toklu sivrisi arasında düşmanın geçilmez sanarak ihmal ettiği Ahırdağını belli ve dar geçitlerinden, ama büyük güçlüklerle geçerek sabaha karşı Sincanlı ovasında Çayhisar'a iniyor ve Kırka - Sinanpaşa hattına batıdan saldırıyordu.

Süvari Kolordusunun düşman birliklerine yapacağı bu büyük akın için daha önce haber alma ve keşif hizmetleri yapılmıştı. Tahkimli Yunan hatlarının arkasındaki ovanın ortasında bir köy vardı : Takuşlar... Gece zifiri karanlık... Düşmanın büyük kuvvetlerinin bulunduğu köyde, halk sıkı bir kontrol altında... Bu sırada evlerin gölgelerinden faydalanarak bir karaltı ilerliyor. Köyün ileri gelenlerinden Haydar Ağanın kapısını hafifçe vuruyor, kapı açılıp, karaltı içeriye süzülüyor... Bu köylü kıyafetine girmiş, bir Türk subayı idi, aralarında şu kısa konuşma geçiyor :

— Ağam, beni Fahrettin Paşa gönderdi.

— Evet, bir emri mi var ?

— Paşa, Çiğiltepe ile Tınaztepe arasındaki ormanın içinden geçen patikayı düşmanın tutup tutmadığını soruyor.

— Sabahları bir süvari alayı gönderiyorlar, fakat geceleri bu kıta ordugâha dönüyor...

Genç subay, istenileni öğrenmişti, hemen Süvari Kolordusuna dönerek durumu anlattı. Kolordu Kumandanı, derhal Cephe Kumandanlığına, orman içindeki patikadan düşmanın gerilerine sarkmak teklifinde bulundu; Kolordu Kumandanının bu teklifi Cephe Kumandanlığınca kabul olunmuştu...

FAHRETTİN ALTAY'IN O GECEYE DAİR HÂTIRASI

Orgeneral Fahrettin Altay, o geceyi şöyle anlatmıştı :

«25 ağustos gecesi sabaha karşı bir teğmeni keşif vazifesiyle Ahırdağı ile Çiğiltepe arasından geçen patikanın tarassutuna gönderdim. Subay geri döndüğü zaman bütün endişelerimiz zail olmuştu. Gerçekten Haydar Ağanın sözleri doğru idi. Düşman geceleri patikayı tutmuyordu. Patika Ahırdağının sarp ormanlarından geçiyor ve ancak tek sıra halinde ilerlememiz mümkün olabiliyordu. Hemen birliklerin hazırlanması için emir verdim. Yörük mezarından geçerek ovaya indik ve İzmir'e giden demiryolunu kestik, 26 ağustos gecesi Tokuşlar'da Haydar Ağanın misafiri idik...»

İKİNCİ ORDU CEPHESİNDE

Büyük taarruz, İkinci Ordu cephesinde de başlamıştı. Sağ kanadta Şükrü Naili Beyin kumandasındaki Üçüncü Kolordumuz taarruz ederek üç düşman tümenini tesbit etmiş, Yarbay Salih Omurtak'ın kumandasında 61 inci Tümen, fecirle beraber Kazuçuran tepesini zaptetmişti, burada çetin savaşlar olmuş, düşman kuvvet yığarak tepeyi geri almıştı.

General Kâzım İnanç'ın kumandasında Altıncı Kolordu, Afyon'un kuzey doğusundaki Dede sivrisi ve Kozluca mevzilerini zaptetmişti. Mürettep Süvari Tümeni, Döğer civarında demiryolunu kesmek için ilerliyordu.

İkinci Ordu Kumandanı Yakup Şevki Paşa, sabaha karşı Doğlat'tan hareketle Şaphane dağına çıkarak, muharebeyi oradan idare etmişti. Kocaeli Grupunun başında Miralay Halit Bey bulunuyordu, o da karşısındaki düşmanı tesbit etmiye muvaffak olmuştu.

MENDERES BOYUNDA

Menderes boyunda, Üçüncü Süvari Tümeni, Menderes nehrini geçmiş, işgal altındaki topraklara dalmıştı.

Taarruzun ilk gününde, düşmanın ihtiyat kolordusu parçalanmış ve muharebeye müessir olamıyacak hale konmuştu; biz de ihtiyatta bulunan Albay Ali Hikmet Beyin kumandasındaki İkinci Kolordunun tümenlerini artık rahatça ileriye sürebilirdik.

Mustafa Kemal, Fevzi ve İsmet Paşalarla beraber, ertesi günün hareketlerine dair tedbirler almak üzere Kocatepe'den ordugâha dönerken, güneş batıyor ve fakat Murat dağlarına gömülen, 26 ağustos güneşi, ordumuza gülümsüyordu.

(Devamı gelecek sayıda)

tin Çalışlar, II. Kolordu Komutanı Ali Hikmet, III. Kolordu Komutanı Şükrü Naili, IV. Kolordu Komutanı Kemalettin Sami, V. Kolordu Komutanı Fahrettin Altay, VI. Kolordu Komutanı Kâzım İnan ve deli Halit Paşa...

Siz de TENİNİZİN GÜZELLİĞİNDEN GURUR duymak ister misiniz ?

ÖYLEYSE ÇİÇEKLERDEN ELDE EDİLEN BU USARENİN HAYRET VERİCİ HASSALARINDAN İSTİFADE EDİNİZ.

Bir kadından hayranlıkla bahs eden erkeklerin daima: «Fevkalâde bir teni var», dediklerini hiç farkettiniz mi? Erkeklerin hoşuna giden bu sehhar teni elde etmek, tabiatın, çiçeklerin göbeğine vermiş olduğu bâkir bir usarenin hayret verici hassalarından istifade etmesini bilen kadınlar için mümkündür. Bu, o kadar kolaydır ki: İdeal bir şekilde ve ucuz bir surette temin edilmiştir. Bunu da tıpkı mûtad güzellik kreminiz gibi akşam ve sabah yüzünüze, boynunuza, kollarınıza, ellerinize sürersiniz. Çok kısa bir zamanda Cire Aseptine sayesinde pütürler, siyah noktacıklar, kırmızılıklar ve hatta çiller geçer ve tamamen kaybolur. Yavaş, yavaş aynanızda çehrenizin değiştiğini ve pek ziyade hoşa giden o zarafeti, tazeliği ve yumuşaklığı elde ettiğini görürsünüz.

Dikkat : Côte d'Azurde çiçek toplayan kadınların elleri fevkalâde beyazdır. Bu şahane güzellik müstahzarı işte bu müşahedelerden doğmuştur.

Eller için ne harikulâde !

Yatmadan evvel ellerinizi Cire Aseptine ile iyice uğuşturunuz, her zaman yumuşak ve kadife gibi olacaktır.

İZMİR

ALSANCAK LİMANI

Geçen ay ilk kısmı hizmete giren 3 rıhtımlı Alsancak limanına 4 büyük, 4 küçük gemi ile 20 ufak tekne yanaşabilecek, yılda 6 milyon tonluk tahmil tahliye yapılabilecektir.

COĞRAFYA kitaplarında «başlıca ihraç iskelemiz» olarak adı geçen İzmir, 22 eylül günü yeni liman ve tesislerine kavuştu. Başvekil Adnan Menderes Alsancak limanının birinci kısmı ile tesisleri işletmeye açtı. En önemli ihraç limanımız İzmir'de, şimdiye kadar bir yılda 200 - 300 bin ton tutarında yükleme ve boşaltma işi yapılabiliyordu. Alsancak limanı işletmeye açıldıktan sonra, kapasitesi 1 milyon 100 bin tona çıkmıştır. Bütün tesisler tamamen bitince bu kapasite 6 milyon tona ulaşacaktır.

Alsancak limanında 75 metre genişliği 350 metre uzunluğu olan arzani bir rıhtım vardır. Bu rıhtıma dördü büyük olmak üzere 6 gemi, 225 metre uzunluğundaki ikinci rıhtıma 5 bin tonluk iki gemi, 165 metrelik üçüncü rıhtıma ise küçük tekneler yanaşabilecektir. Liman inşaatı için 42 bin 10 ton çimento, 14100 ton demir, 3000 metreküp kereste, 115 bin metreküp kum ve çakıl harcanmış, 180 bin metreküplük doldurma işi yapılmıştır. Liman 75 milyon liraya malolacaktır. Rıhtım inşaatı için denize tam 6476 adet kazık çakılmıştır.

«Alsancak limanı» hükümetin «liman programı» nın bir merhalesini teşkil etmektedir. 1950 yılından bugüne kadar 18 bin metre dalgakıran, 13.300 metre rıhtım, 5670 metre iskele inşa edilmiştir. Bu işler için 409 milyon lira harcanmıştır. 1960 yılında Türkiye limanlarına aynı anda 150 geminin birden yanaşacağı hesap edilmiştir.

Liman tesisleri arasında 7 milyon 650 bin 655 liraya malolan silo da aynı gün işletmeye açılmıştır. Alsancak silosu 20 bin ton hububat alabilecektir. Saatte 150 ton alabilecek, 300 ton yükleme yapabilecek kapasitededir...

UĞURLU OLSUN — Başvekil Adnan Menderes 22 eylül 1958 günü saat 10 da Alsancak limanının kordelesini «hayırlı ve uğurlu olması» dileğiyle kesmiştir. Başvekil Menderes aynı gün İzmir'de 5 yeni tesisi işletmeye açmıştır.

Uçaktan çekilen bu fotoğrafta, İzmir'in kazandığı büyük eser, Alsancak limanının rıhtım ve dalgakıranı ile limanla ilgili diğer tesisleri görülmektedir.

HAVADAN GÖRÜNÜŞ — Alsancak liman inşaatı için denize tam 6476 kazık çakılmıştır. Yandaki resmimizde, kazıkların çakıldığı günlerdeki durumu, alttakinde ise limanın yan taraftan çekilmiş diğer bir fotoğrafı görülüyor.

DONMUŞ DENİZ

3

YAZAN: WILKIE COLLINS
ÇEVİREN: SÜREYYA S. BERKEM

ÇIKAN KISIMLARIN HULÂSASI:

Bir İngiliz limanından kutba gidecek seferî heyet şerefine tertiplenen baloda Klara Burnham, dans sırasında fenalık geçirdiğinden bahçeye çıkmıştır. Arkadaşı Bayan Crayford, onu yalnız bırakmamıştır. Az sonra iki kadın konuşmaya başlarlar. Bayan Crayford Klara'nın derdine ortak olmak ister ve onu konuşturmaya çalışır. Klara eskiden tanıştığı ve halen Afrika'da seferde bulunan Wardour isimli bir gencin kendisine karşı duyduğu hislerden, evlenme teklifinden bahseder. Klara bu teklifi müspet olarak karşılamamış ve hattâ Wardour ayrıldıktan sonra ona bir mektupla bildirmiştir. Az evvel geçirdiği fenalığın sebebi Wardour'un dönüş haberidir. Bu sırada genç ve yakışıklı bir adam Klara'yı dansa davet eder. Az sonra tekrar bahçeye çıkarlar. Klara ile Francis Aldersley isimindeki genç daha önce tanışmışlardır. Francis'in Klara'ya karşı yakınlığı vardır ve ondan, çıkacağı kutup seferine kendisini ümitsiz göndermemesini rica eder.

Wardour, Klara Burnham „Ben, kimsenin oyuncağı olacak adam değilim. Hakikati öğrenmek hususunda ısrar ediyorum. Sahtekârlık istemem" dedi.

BU sözleri bir erkek edasiyle söylediyse de Aldersley ancak yirmi yaşında bulunuyor, bu taze hayatını Donmuş Deniz'lerin enginliklerinde tehlikelere atıyordu! Klara hiç kimseye karşı hissetmediği derin bir acı duyuyordu. Delikanlı yavaşça Klara'nın elini eline aldı. Fakat Klara kurtarmak istiyordu.

Klara'nın kalbi yumuşamıştı; elini çekmekten vazgeçti. Artık kendine hâkim sayılamazdı. Delikanlı:

— Klara! Beni seviyor musun?

Diye sordu, Cevap yok... Klara ona bakamıyordu. Saadet ve ıstırap gibi birbirine benzemiyen hislerle titriyordu. Delikanlının kolu onun boynuna sarıldı. Dudakları, nerdeyse kızın küçük pembe kulaklarına dokunacak kadar yaklaşmıştı. Aynı suali tekrar fısıldadı:

— Beni seviyor musun?

Klara, baygın bir halde gözlerini kapadı. Bu sözlerden başka hiçbir şey işitmez, onun boynundaki kolundan başka hiçbir şey hissetmez oldu. Bayan Crayford'un sözlerini tamamiyle unutmuştu. Richard Wardor'un kendisini bile unutmuştu. Aşktan başka hiçbir şey düşünmiyen sevdalı bir kadının ruh haleti içinde, birdenbire dönüp başını delikanlının göğsüne koydu ve ona böylece cevap vermiş oldu!

Aldersley, göğsündeki bu güzel başı kaldırdı, dudaklar ilk defa birleşti... Her ikisi de artık göklerdedir. Onları yere indiren yine Klara oldu. Birdenbire silkinip, işişten geçtikten sonra, her zaman yapıldığı gibi:

— Aman ben ne yaptım?

Diye telâşlandı. Bu suale Frank'ın cevabı şu oldu:

— Beni mesut ettin, meleğim! Şimdi artık geri döndüğüm zaman seninle evlenmek için dönmüş olacağım.

Klara titredi. Richard Wardour'un söylediği aynı sözler değil miydi bunlar? Ona şu tembihte bulundu:

— Bak! Sana, ilân etme müsaadesi verinceye kadar hiç kimse bizim nişanlı olduğumuzu bilmemelidir.

Delikanlı, bunu hatırlıyacağına dair söz verdi. Kolu tekrar boynuna sarılmak istediyse de Klara bırakmadı. Artık kendine hâkim olmuştu. Şimdi delikanlının oradan çekilip gitmesi lâzımdı:

— Hemen buradan git, dedi, Bayan Crayford'u görmekliğim icap ediyor. Onu bul ve ona de ki kendisini burada bekliyorum; onunla konuşmak istiyorum. Haydi Frank, hatırım için çabuk ol!

Itaatten başka Frank ne yapabilirdi? Gözleri, onun güzelliğinden son bir damla daha içti. Aldığı vazifeyi ifa için, salondaki insanların en mesudu olarak, derhal oradan uzaklaştı. Halbuki beş dakika önce bu kız onun sadece dans ortağı idi. Şimdi ise artık hayat ortağı olmuştu!

Bölüm IV

Bu kalabalık içinde Bayan Crayford'u bulmak kolay değildi. Frank, öteyi beriyi araştırdığı esnada yabancı birine rasladı ki onun da başka birini araştırmakla meşgul olduğu anlaşılıyordu. Bu yabancı; esmer, kalın kaşlı, sağlam yapılı bir adamdı. Üstünde eski bir denizci elbisesi vardı. Tavır ve hareketleri, kararlı ve vekarlı olmakla beraber muhakkak ki bir centilmendi. Ağır adımlarla kalabalığın içinde dolaşıyor, bir kadın görünce durup bakıyor ve sonra kaşlarını çatıp araştırmalarına devam ediyordu. Yavaş yavaş bahçeye yaklaştı, içeri girdi ve uzakta, çiçekler ve ağaçlar arasında, beyaz bir elbisenin parıltısını görerek oraya doğru ilerledi. Nihayet aradığını bulmaktan mütevellit bir sevinç çığlığı kopardı.

Klara derhal ayağa kalktı. Hiç konuşmadan, hareket etmeden bir taş gibi onun önünde duruyordu. Bütün canlılığı yalnız gözlerinde idi. Söze ilk başlıyan Richard Wardour oldu:

— Seni ürküttüğümden dolayı affet beni sevgilim. Karşımda seni görmenin verdiği heyecan ve saadetle kendimden geçtim. Limana geleli henüz iki saat bile olmadı. Bir taraftan seni soruşturuyor, bir taraftan da biletimi almaya çalışıyordum ki senin baloda olduğunu bana haber verdiler. Beni tebrik et, Klara! Nihayet terfiim oldu. Şimdi artık evlenebiliriz.

Klara'nın çehresinde belirmiş olan korku ifadesi birdenbire kayboldu. Rengi yerine gelmeğe, dudakları kımıldamıya başladı. Hemen ona şöyle bir sual sordu:

— Mektubumu aldınız mı?

Richard Wardour ürkek bir eda ile:

— Senden bir mektup mu? Hayır, böyle bir şey almadım.

Diyebildi. Klara'nın yüzündeki canlılık tekrar kaybolmuştu. Wardour'un önünden çekilerek kendini bir sandalyeye attı. Bu halden hem şaşırmış, hem de korkmaya başlamış olan delikanlı ona doğru yaklaşarak:

— Klara! Elimi bile sıkmadın! Nedir bunun mânası?

Dedikten sonra sustu, onu süzmeğe başladı. Klara cevap vermiyordu. Bu sefer delikanlı sualini daha yüksek bir sesle ve daha ciddî bir eda ile tekrarladı:

— Nedir bunun mânası?

Klara bu sefer cevap verdi. Suali soruş tarzı onu incitmişti; sesindeki ton, kaybolan cesaretini tekrar canlandırdı:

— Bunun mânası şudur Mister Wardour: siz daha ilk günden yanılmış bulunuyorsunuz.

— Nasıl yanılmış bulunurum?

— Yanlış bir hissin tesiri altında kalmışsınız. Bunu düzeltmek için ise bana fırsat vermediniz.

— Nasıl yanlış bir his?

— Kendinizden ve benden emin bulunmak hususunda çok acele etmişsiniz. Beni tamamen yanlış anladınız. Sizi müteessir ettiğimden dolayı çok üzülüyorum, fakat sizin iyiliğiniz için açık konuşmak lâzım. Ben sizin daimi bir dostunuzum, Mister Wardour. Lâkin hayat arkadaşınız olamıyacağım.

Wardour, bu son sözleri kendi kendine gayrı ihtiyari tekrarladı. Çünkü doğru işitip işitmediğinden emin değildi:

— Demek benim karım olmıyacaksınız?

— Hiçbir zaman!

— Niçin?

Sual, cevapsız kaldı. Yalan söylemeğe alışmamıştı. Hakikati itiraftan ise utanıyordu.

Delikanlı eğilerek birden bire Klara'nın elini tuttu. Eli sımsıkı tutuyor ve sorduğu şeye, yüzündeki alâmetlerden bir cevap almak ümidiyle, biraz daha eğiliyordu. Nihayet ağzından şu sözler döküldü:

— Sende bir değişiklik görüyorum, Klara. Bir kimse, seni benim aleyhime çevirmişe benziyor. Başka bir erkek mi bu? Bunu sormaya beni mecbur ettin.

— Bana bunu sormaya hakkınız yok.

Delikanlı bu cevabı işitmemezliğe gelerek devam etti:

— O adam, seninle benim arama mı girdi? Bak ben ne kadar açık konuşuyorum. Sen de açık konuş.

— Ben konuşacağım kadar konuştum. Söyliyecek başka birşeyim yok.

Her ikisi de susmuştu. Klara, delikan-

lının içindeki ateşin gittikçe alevlendiğini gözlerinden okuyordu. Elindeki tazyikin daha da arttığını hissetti. Delikanlı son defa olarak şöyle yalvardı :

— Çok geç kalmadan iyice düşün. Susmanın sana hiçbir faydası yoktur. Bana cevap vermemekte ısrar ettiğin takdirde bunu bir itiraf olarak kabul edeceğim. Beni dinliyor musun ?

— Dinliyorum.

— Klara Burnham ! Ben, kimsenin oyuncağı olacak bir adam değilim. Hakikati öğrenmek hususunda ısrar ediyorum. Bana sahtekârlık mı ediyorsun ?

Klara bu hakarete son derece kızmıştı. Hemen şu cevabı verdi :

— Mister Wardour ! Bana bu suretle hitap etmekle kendinizden geçtiğinizi belli ediyorsunuz. Ben hiçbir zaman size cesaret vermiş değilim. Hiçbir zaman ne bir vaitte bulundum, ne de bunu ima eden tavırlar takındım...

Klara cümlesini bitirmeden delikanlı müdahale etti :

— Benim gıyabımda nişanlanmış olduğunuz anlaşılıyor. Sözlerinizden bunu anlıyorum. Bakışlarınız bile bunu gösteriyor. Başka bir adamla nişanlanmışsınız !

— Eğer nişanlanmış isem siz ne hakla bundan şikâyet ediyorsunuz ? Benim hareketlerimi kontrole sizin ne hakkınız var ?...

Cümlenin alt tarafı dudaklarında kayboldu. Wardour birden bire kızın elini silkip bıraktı. Gözlerinde şimdi başka bir ifade belirmişti. Klara bu bakışlarda öyle birşey sezmişti ki titremekten kendini alamadı. Kendisi için değil, Frank için titriyordu.

Yavaş yavaş delikanlının yüzündeki esmerlik kayboldu. Son veda sözlerini söylerken sesinin tonu sakinleşmişti :

— Başka lâf istemez, Miss Burnham, dedi, yetecek kadar konuştunuz. Sorduklarıma cevap almış bulunuyorum; kovuldum demektir.

Durdu ve sonra ona yaklaşarak elini kızın koluna koydu, son cümlesini söyledi :

— Bir gün gelecek ki seni affedeceğim. Fakat seni benden çalan adamla ilk raslaştığımız gün, vay onun başına geleceklere !

Bundan birkaç dakika sonra bahçeye giren Bayan Crayford, balodaki garsonlardan biriyle karşılaştı. Adam, ona birşeyler söylemek istiyormuş gibi duruyordu. Bayan Crayford sordu :

— Ne istiyorsun ?

— Affedersiniz Madam. Üzerinizde acaba koklanacak birşey var mı ? Bahçede genç bir bayan bayıldı da...

İki sahne arasında

Hareket Hazırlığı

Bölüm V

Gemilerin hareket günü olan ertesi sabah hava parlak ve hafifçe rüzgârlı idi. Kocasını rıhtıma kadar gidip uğurlamağa karar vermiş olan Bayan Crayford, evi terketmeden önce, geceyi nasıl geçirdiğini anlamak için, Klara'nın odasına uğradı. Klara'yı yataktan kalkmış, giyinmiş, kendisi gibi, evi terke hazır bir halde görünce hayretler içinde kaldı :

— Bu ne hal, şekerim ? Dün gece çektiğin ıstıraptan, o adamı görerek geçirdiğin heyecanlardan sonra... Niçin benim sözümü tutup yatağında istirahat etmiyorsun ?

— Istirahat edemem. Dün gece hiç uyumadım. Sen daha sokağa çıkmadın mı ?

— Hayır.

— Hiç Richard Wardour'u gördün mü veya ona dair birşeyler işittin mi ?

— Ne garip şeyler soruyorsun böyle?

— Sen sorduğuma cevap ver ! Alay etme benimle !

— Kendine gel, Klara. Ben ne Richard Wardour'u gördüm, ne de ona dair birşey işittim. İnan bana; şimdiye kadar o kim bilir nerelere kadar gitmiştir.

— Hayır ! O, buradadır. Bize yakın bir yerdedir. Bütün gece hislerim bana Richard Wardour ile Frank'ın birbirlerine raslıyacaklarını söyleyip durdu.

— Benim güzel meleğim, neler düşünüyorsun ? Onlar birbirinin tamamiyle yabancısıdır.

— Öyle bir hâdise olacak ki onları birleştirecek. Hissediyorum ! Biliyorum ! Birleşecekler; aralarında müthiş bir kavga olacak. Ve bundan da sorumlu olan benim. Oh, Lucy ! Niçin senin sözünü tutmadım ? Frank'ı sevdiğimi neden ona belli ettim ? Rıhtıma mı gidiyorsun ? Ben de hazırım; birlikte gideriz.

— Böyle birşey yapmıyacaksın, Klara. Deniz kenarında kalabalık ve karışıklık olacak. Kuvvetli değilsin ki buna tahammül edebilesin. Bekle, geç kalacak değilim. Ben dönünceye kadar bekle.

— Mutlaka seninle geleceğim. Zira gelmekliğim lâzım. Kalabalıkmış ! Herhalde o da bu kalabalığın içinde olacak. Karışıklıkmış ! İşte o, bu karışıklıkta Frank'la karşı karşıya gelecek ! Bana kal deme. Eğer gitmezsem çıldırırım. Frank'ı, gemisine gitmek üzere sandala bindiğini gözlerimle görmezsem bir saniye rahat edemem. Şapkanı da giymişsin; şu halde burada ne bekleyip duruyoruz ? Haydi yürü ! Yoksa ben yalnız giderim. Saate bak. Kaybedecek bir saniyemiz bile yok !

Onu iknaa çalışmak faydasızdı. Bayan Crayford nihayet boyun eğmeğe mecbur oldu. Birlikte evden çıktılar.

Deniz kenarı, Bayan Crayford'un tahmin ettiği gibi, seyircilerle dolmuştu. Burada toplananlar yalnız Kutup seyyahlarının akraba ve dostlarından ibaret değildi; gemilerin yola çıkışlarını seyre gelen yabancıların sayısı da kabarıktı. Klara'nın gözleri, ürkek ürkek yabancılar arasında dolaşıyor, korktuğu bir simayı arıyor, ve bulamıyordu. Sinirleri o kadar bozulmuştu ki arkadan Frank'ın sesini işitince bir korku çığlığı koparmaktan kendini alamadı. Frank :

— Sea-Mew'nun sandalları bekliyor, dedi, artık gitmeliyim, sevgilim. Ne kadar sarармışsın, Klara ! Yoksa hasta mısın ?

Vahşi gözlerle ve titriyen dudaklarla onu süzdü. Nihayet :

— Sana hiçbir şey oldu mu, Frank ? Yani fevkalâde birşey ?

Frank bu garip suale güldü ve :

— Fevkalâde birşey ! diye tekrarladı, Kutup Denizlerine doğru yelken acacağımızdan başka bildiğim hiçbir şey yok ! Bundan daha «fevkalâde» ne olabilir ?

— Dün geceden beri seninle hiç kimse konuştu mu ? Sokakta seni hiç bir yabancı takibetti mi ?

Frank hayretler içinde Bayan Crayford'a dönerek :

— Neler söylüyor bu, Allahaşkına ?

Diye sordu. Bayan Crayford şöyle uydurma bir izahla işi geçiştirmeğe çalıştı :

— Rüyalara inanır mısın, Frank ? Tabiî inanmazsın ! Klara, rüyasında seni görmüş. Çünkü o, rüyalara inanacak kadar aptaldır ! İşte hikâye bundan ibaret ! Üstünde durmaya bile değmez. Bak, seni çağırıyorlar. Haydi, çabucak vedalaş. Yoksa seni almadan giderler ha !

(Devamı gelecek sayıda)

Kibar erkekler için asil bir losyon...

Muhitinde alâka celbeden "havalı„ erkekler giyimlerine, hal ve tavırlarına hususi ihtimam gösteren kimselerdir... İşte Aqua Velva bu gibi titiz ve asil tavırlı erkeklerin kullandıkları dünyanın en muteber traş losyonudur.

Aqua Velva

Hayat

DUML

17 ARALIK 195

PINAR

4 NİSAN 1953

Hindistanda sinemacı

Burmada yakut tüccarı

Singapurda timsah avcısı

İstanbullu OSMAN AYKUT

YAZAN : HİKMET FERİDUN ES
FOTOĞRAFLAR : SEMİHA ES

İşgal altındaki Paris'te Mathilde Carré isminde genç bir hastabakıcı kadın, Czarniawsky adındaki Polonyalı binbaşıyla sevişir. Bir taraftan da büyük bir casusluk teşkilâtı kurarlar. Bu teşkilât, Marsilya'daki Polonya Casusluk Teşkilâtiyle, Fransa ve İngiltere hükümetleriyle temastadır. Carre'nin takma adı, «Kedi», Polonyalı binbaşının da «Armand» dır. İki sevgili Paris'te muhitlerini genisletmiye, birçok mühim şahıslarla tanışmıya gayret ederler. Kısa zamanda, birçok emniyetli ajanlar temin ederler. Bu ajanlar, Fransa'daki Alman işgal kıtalarının bulundukları yerleri, gizli tesislerini, depolarını, Alman uçaklarının çıkışlarını, dönüşlerini muntazam surette teşkilât merkezine haber vermeğe başlar...

—4—

FAKAT bu usulün hem zor, hem de fazla vakit yiyen bir çalışma şekli olduğu aşikârdı. Bazan, o kadar çabuk gönderilmesi lâzımgelen haberler elde ediliyordu ki, bunların malûm metodla önce Marsilya'ya, oradan da Londra'ya gönderilmesi, arzu edilen zaman içinde mümkün olamıyordu. Artık, anlaşılmıştı ki, haberleri Paris'ten Londra'ya doğrudan doğruya ve süratle gönderebilecek bir telsiz tesisatına lüzum hasıl olmuştur!

1941 senesinin ilk günlerinde, Armand, Marsilya'ya gizli bir seyahat yaptı. Oradaki Polonya teşkilâtıyla bu mesele üzerinde görüştü. Çok geçmeden, istediklerini elde ederek Paris'e döndü. Bu gidişi o kadar faydalı olmuştu ki, beraberinde hem telsiz cihazları, hem gizli bir şifre, hem de kâfi miktarda para getirmişti.

Paris'te derhal Max Desplaces isminde bir radyo teknisyeni bulundu. Rue du Colonel Moll'daki eve getirildi. Max, usta bir adamdı. Kısa zamanda, gizli casusluk teşkilâtının ilk verici radyo istasyonunu bu evin bir odasında kurmıya muvaffak oldu.

Bu istasyondan sonra Paris'in başka başka semtlerinde ve muhtelif evlerde birçok gizli verici radyo istasyonları daha teşkil edildi. Çünkü Almanlar en modern cihazlarla gizli radyoları aramıya ve Colonel Moll Caddesi civarında sık sık görünmiye başlamışlardı.

Kuvvetli verici telsizlerden biri, Faubourg Saint Honoré'de bir ressamın atelyesine yerleştirildi.

Şimdi artık, her gece, şifreli mors işaretleri, karartılmış Paris'in meçhul semtlerinden karanlıkları yırtarak bombalarla alt üst edilmiş Londra'ya yıldırım hızıyle erişiyordu. Alıcı istasyonlardaki memur genç kızlar her gece tekrarlanan şu cümleyi artık ezberlemişlerdi: «Londra, Harbiye Dairesi 55/a numaralı şubeye: Kedi bildiriyor...»

1941 senesinin ilkbahar, yaz ve sonbahar ayları devamınca Kedi durmadan, dinlenmeden mütemadiyen binlerce haber gönderdi ve müttefiklere pek büyük yardımda bulundu. Lâkin bu çalışmada birçok fedakâr şahısların da hissesi vardı. Sevkulceyşî deniz hareketlerinin haberleri Le Havre ve Cherbourg'dan gönderiliyordu. Fransız demiryollarındaki mütehassıs memurlardan, Almanların trenle yaptıkları nakliyat hakkında malûmat geliyordu:

Singapur'daki timsah işinden, Burma'daki yakut ticaretinden sonra Osman Aykut tekrar Hindistan'a döndü. Calcutta'ya yerleşti. Elinde, yakut ticaretinden, pek az para kalmıştı. Bu parayı bankalardan aldığı kredi ile birleştirerek Calcutta'da büyük bir sinema açtı. Vakıa bu sinema hiç lüks bir yer değildi. Hattâ belki şehrin en ucuz sineması idi. Müşterileri en parasız seyircilerdi. Fakat salonu çok büyüktü. Osman ucuz filim de buluyordu. Bu suretle günde dört seans yaparak az zaman içinde borcunu ödemişti. İkinci, fakat bu sefer lüks bir sinemanın da yüzde elli hisselerini satın aldı. Talih yine bu gurbetteki İstanbul çocuğuna gülmeğe başlamıştı. Fakat o kaderini bildiği için: «Milyoner olmam, sonra tekrar beş parasız kalmam yakındır. Benim ömrüm zengin olmak ve iflâs etmekle geçecek!...» der, sonra da gülümsiyerek ilâve ederdi: «Bir de âşık olmak!... Zengin, müflis ve âşık!...» Çok para kazanmağa başladığı zaman daima milyoner hayatı yaşadığı için Calcutta'nın meşhur Great Stern Otelinde bir daire tuttu. Bu esnada Metro Goldwyn Mayer Şirketi Hindistan'da bir filim çevirmeğe karar vermişti. Dış sahneleri almak için Ava Gardner yanında bir grupla Calcutta'ya gelmiş, aynı otele Great Stern'e inmişlerdi. Osman da sinema işi ile meşgul olduğu için bu Hollywood'tan gelen grupla pek içli dışlı olmuştu. Bilhassa Ava Gardner: «Hosmen!... Hosmen!...» diye ikide bir onun koluna giriyor, sokak sokak dolaşıyorlardı. Hattâ bir defasında Hollywood yıldızının ısrarı üzerine Osman, Ava Gardner'i Calcutta'nın meşhur falcısına götürmüştü. Calcutta, bugün olduğu gibi, o zaman da yeryüzünün en namlı falcılarının merkezi halinde idi. Ve bu zevatın hepsi Osman Aykut'un dostları idi. Ava Gardner ile gittikleri falcı gaipten haber verenlerin en büyük otoritesi idi. Profesör unvanını taşıyor, gazetelere yazılar yazıyordu. Dünyanın her tarafından gelen birçok meşhur kimseler ekseriya bu falcıyı ziyaret ederler, fal baktırırlardı. Fal profesörünün bu gibi meşhur müşterileri olduğu zaman, ertesi günü Calcutta'da çıkan İngilizce gazeteler bunu uzun uzun yazarlardı. Nitekim Ava Gardner ile Osman Aykut'un ziyaretlerini ve fallarını da yazmışlardı. Falcı, Ava'ya pek yakında başından yeni bir nikâh geçeceğini söylemişti. Hakikaten artist Hollywood'a gider gitmez evlenmişti. Ayrıca bir at kazası geçireceğini de söylemişti. Ava bir sene sonra attan düşmüştü. Osman'ın falına baktığı zaman ise çok tuhaf şeylerden bahsetmişti:

— Paralar, paralar, paralar görüyorum. Sonra bunların hepsi gidiyor. Çok zengin yaşayıp, çok fakir öleceksiniz!... Aşklar, aşklar, aşklar!... Çok sevilip, çok yalnız öleceksiniz... Fakat iyi yaşıyacaksınız. Sizin gayet büyük bir misafiriniz olacak. Çok itibarlı bir adam, bir raca mı desem, bir mihrace mi, bir nevvab mı, bir kıral mı?... Her halde böyle bir adam...

Falcının sözleri çok acıklı olduğu için Hollywoodlu sanatkâr otele dönerken Osman'ı teselli etmişti:

— Üzülmeyiniz... Bu sözlere inanılmaz.

Fakat Osman:

— Yoo... Üzülmüyorum. Bu sözlere alıştım. Çünkü itimat ettiğim üç falcı bana hemen hemen kelimesi kelimesine aynı şeyleri söylediler. Tuhaf bir tesadüf eseri tabii... Yalnız bu «büyük misafir» kim acaba?... Onu merak ediyorum, diye mukabele etmişti.

Hakikaten acayip bir tesadüf eseri olarak Osman Aykut bir sene sonra Dacca şehrinde İran Şahını karşılıyordu.

Bir müddet sonra Osman Aykut'un Calcutta'ya yerleşmek kararı suya düştü. Müslümanlarla, Hindular arasında huzursuzluklar çıkmıştı. Her gün sokaklarda âdeta muharebeler oluyordu. Bu arada Pakistanlı dostları Osman'ı ısrarla Dacca'ya davet ediyorlardı. Az bir zaman içinde Calcutta'daki bütün işlerini tasfiye etti. Hindistan'dan, Şarkî Pakistan'a geçti, hükümet merkezi olan Dacca'ya yerleşti.

İşi burada, fakat oturduğu güzel köşk Çittagong'da idi. Ayrıca ormanda bir av kulübesi vardı. Yerli halk, bilhassa Budist Chackma kabileleri kendisine pek sargındı. Osman Aykut bir gün bana:

— Yeni köşke gel... Bak sana kimleri tanıtacağım... dedi.

Merak etmiştim. Tanıtacağı insanların kimler olduğunu sordum. Gülümsiyerek izahat verdi:

— Birinin ismi Fatma, birinin ismi Naciye, birinin ismi Gülsüm, birinin de Pakize olmak üzere dört hanım... Ve Şaban Bey!...

Zaten yeni köşkünü merak ediyordum. Otomobiline bindik. Çittagong'tan sonra belki 80 mil gittik. Nihayet büyük ve pek bakımlı olmıyan bir bahçenin önünde dostum arabasını durdurdu. İki kanadlı kapı sıkı sıkı kapalı idi. Osman:

— Şaban!... diye seslendi.

Köşk tarafından telâşlı bir adam belirdi. Koşuyordu. Osman muzaffer bir tavırla:

— İşte Şaban... dedi.

Hayatımda hiç böyle Şaban görmemiştim. Adam Çinli mi, Tibetli mi, Japon mu, Annamlı mı, Siamlı mı?... Anlıyana aşkolsun. Yalnız gayet kısa boylu idi. Gözleri sanki bıçakla yarılmış gibi incecik birer çizgi halinde idi.

Köşke girdiğimiz zaman ise dostum ellerini çırptı ve seslendi:

— Fatma!... Naciye!... Gülsüm!... Pakize!...

Yine Şaban'ın tipinde dört kadın belirdi. Ellerimizdekileri aldılar. Bunların hepsi Chackma kabilelerinden imişler. Bu havalide Chackma'lar kısa boyları ve vaktiyle kafatası avcılığı yapmaları ile şöhret salmışlar. Hepsi Budist ve Çin yahut Tibetli ismi taşıyorlardı. Fatma'nın asıl ismi Fuk Yang imiş. Osman bunu Fatma yapmış. Naciye'nin ki Nu Ming, Gülsüm'ünki Guvang Sum, Pakize'nin asıl ismi ise yine Pakazan... Tibetliler ve Chackma'lar arasında Pakazan ismi epeyi yaygın imiş... Şaban'ın asıl ismi Şaşan...

Osman onlara hüzünle bakarak ilâve etti:

— Ne yapayım?... Eve dönünce çocukluğumdan beri ağzımın alıştığı isimleri bağırarak insanları çağırmak çok zevkli bir şey...

Bu gurbetteki İstanbul çocuğunda derin bir nostalji vardı.

(Devamı gelecek sayıda)

FATMA VE ÖTEKİLER — İşte Osman Aykut'un Çittagong'daki köşkünde hizmet eden kızlar. Fatma (Fuk Yang) Naciye (Nu Ming), Gülsüm (Guvang Sun) ve Pakize (Pakazan) birarada. Osman bu kızlara bizdeki isimleri takmıştır...

2 Yüzlü Kedi

YAZAN: GORDON YOUNG — ÇEVİREN: ADNAN ERİM

Fransa'da yeraltı teşkilâtı faaliyete geçince Alman dinleme istasyonları da en modern cihazlarla yabancı telsiz muhaberatını dikkatle tespite başladı.

Nakledilen şeyin cinsi neymiş, nereye götürülmüş, ne zaman gönderilmiş?...

Diğer ajanlar da, İngiliz uçaklarının bombalamaları lâzımgelen Alman hedeflerini tarif eden malûmat gönderiyorlardı. Hattâ hergün çıkmakta olan Almanca ve Fransızca gazetelerdeki mühim yazıların bile hülâsaları çıkartılıp merkez büroya postalanıyordu. Armand'la Kedi de Londra'ya, Almanların elindeki hava meydanlarının, fabrikaların ve diğer malzemenin yerlerini en ince teferruatiyle tesbit eden plân ve haritalar yolluyorlar, Alman işgal ordusu ve Fransız sivil halkının mâneviyatı hakkında raporlar tanzim ediyorlardı.

Marco Amca ise Alman askerî trenlerinin hareketlerini bildiren cetveller ve ilmî şekilde sabotaj usullerini gösteren yazılar temin ediyordu. Kedi, bu malûmatı Marco Amca'dan alır almaz doğru Londra'ya telliyordu.

Birgün, Marco Amca'yla Kedi, Paris'in dışındaki «Orly» hava meydanına gitmeye karar verdiler. Burası Alman işgali altındaydı.

Hava meydanına gelince bir de baktılar ki, alanın tam karşısındaki ufak kahvehanenin kapısında bir «satılık» levhası asılı!... Bundan daha âlâ fırsat olamazdı! Derhal bir plân hazırladılar. Kedi, dükkânı satın almak istiyen bir müşteri gibi içeri girdi. Marco Amca'yı, hususi mimarı olarak takdim etti.

— Müsaade ederseniz, dedi, mimarım binayı gezip kabataslak plânını çıkaracak. Satın aldıktan sonra ufak bir tadilât yapmak istiyoruz da...

Kahvehanenin sahibi, hiçbir şeyden şüphelenmeden derhal «mimara» plân çıkarma müsaadesini verdi. Bina iki katlıydı. Kedi, aşağıda, gazinonun sahibini lâfa tutarken Marco Amca yukarıya fırladı. Buradan, Almanların işgali altında bulunan «Orly» hava meydanı tabak gibi görünüyordu. Derhal defterini kalemini çıkarıp çarçabuk meydanın kuşbakışı görünüşünü kaydetti. Uçuş yollarındaki Alman uçaklarının miktarını kaydetti. İlâveten yapılmış olan hangarların, yolların yerlerini tesbit etti. Etrafa yerleştirilmiş bulunan uçaksavar toplarını birer birer saydı. Onların da yerlerini plânın üzerine işaretledi. Sonra aşağıya indi.

Kedi ile kahvehane sahibi karşı karşıya oturmuş, derin bir sohbete dalmışlardı. «Mimar» işini bitirdiğini söyleyince Kedi, sigarasını tablaya bastırıp yerinden kalktı. İkisi birden bina sahibine gayet nezaketle teşekkür ettiler. Satın alma muamelesine başlamak için başka bir gün tekrar gelmek üzere veda ederek ayrıldılar...

Birkaç gün geçmemişti ki, Marco Amca, Almanların, Paris'in dışında bulunan başka bir hava meydanını daha işgal ederek burada yeraltı hangarları inşasına başlamış olduklarını haber aldı. Kendi kendine hemen bir plân tertip etti. İnşa halinde bulunan bu hangarları, daha bitmeden berhava edecekti. Tecrübeli bir kimyager olduğu için bunu kolayca yapabileceğini tahmin ediyordu. Evvelâ, inşaatta çalışan Fransız işçileriyle ahbap olacaktı. Böylece inşaat yerine her gün gidip gelme fırsatını elde edecekti. Derken birkaç gün sonra, hangarları «kaza ile» birkaç bidon su basacaktı. Bu suyun içinde bir nevi asidi ihtiva eden kuvvetli kimyevi maddeler bulunacaktı. Hangarların tavanını destekliyen sütunlara doğru akacak olan bu ilâçlı su, kısa zamanda onları yiyecek ve hangarı çöktürecekti!...

Marco Amca, bu plânını büyük bir muvaffakıyetle tatbik etti. İşçilerle hemencecik arkadaş oldu. Sabah - akşam inşaat yerine gitti, geldi. Nihayet, hafta geçmeden, hangarlar bir gece yarısı birdenbire çöküverdi!...

Gizli teşkilât kısa zamanda meyvalarını vermeğe başlamıştı. Hemen hemen hergün Fransa'da, Almanlara ait bir tesis havaya uçuruluyordu.

Gizli ajanlar böyle hummalı bir şekilde çalışırlarken, Armand hiç boş durmuyordu. Ekseri geceler sabahlara kadar, gözünü kırpmadan yeni yeni plânlar kurmak, faaliyet sahalarını genişletmek için didiniyordu. Kedi'nin yardımiyle, Fransa içindeki bütün ajanlarına hitaben Fransızca bir talimatname hazırladı. Bu talimatname, birtakım sualler den ibaretti ve her ajan bu suallere cevap verecek şekilde malûmat toplıyacaktı. Sualler şunlardı:

Bölegenizde bulunan Alman birliği kumandanının ismi, soyadı, ev adresi, iş adresi.

Bölgenizdeki Alman kıtalarının tahminî miktarı.

Lokantalarda, kahvehanelerde ve her tarafta dolaşan Alman askerlerinin yakalarında veya elbiselerindeki işaretler; kasaba içindeki Alman nakil vasıtalarından, kumandanlara ait otomobillerin alâmetleri.

Alman kıtalarına mahsus barakaların, kampların ve yığınakların bulundukları yerler.

Bölgeniz dahilinde mahallî hava meydanlarında bulunan Alman uçaklarının renkleri ve işaretleri.

Mahallî fabrikalarda yapılan her çeşit imalâtın cinsi; buralarda çalışmakta olan Fransız ve Alman işçilerinin miktarı ve moral vaziyeti.

Bölgeniz dahilindeki uçaksavar tesisler ve her türlü gizleme tertibatı hakkında teferruatlı malûmat.

Bunlardan başka, Londra radyosunun istifadesi için, Fransa ve müttefikler lehine, her çeşit propaganda haberleri...

Bu sualleri ihtiva eden sirkülerler derhal bütün ajanlara gönderildi. Bu arada Marco Amca yine boş durmuyordu. Almanların mikrop harbine hazırlandıklarını ve Vincennes'deki bir Fransız laboratuarında araştırmalar yaptıklarını öğrendi. Buraya yalnız başına bir gece baskını yapmıya karar verdi. Bu sessiz baskında yapmak istediği şey, laboratuarda üretilmiş olan mikroplardan nümune alıp Londra'ya göndermekti.

Elli yaşında olmasına rağmen bu cesur kimyager, 18 ocak 1941 gecesi, tek başına, Vincennes'deki lâboratuara pencereden girdi. Bir kedi gibi, dört ayak üzerinde, sessizce, orta salona kaydı. Binada kimse yok gibiydi. Lâkin, nöbetçi bırakmış olmamaları imkânsızdı. Gözlerinin bütün kuvvetini kullanarak karanlıkları yırtmıya çalışıyordu. Fakat etrafta kimseyi seçemiyordu. İşte o sırada üzerine birdenbire ağır bir vücut atladı. Masaların altına yuvarlandılar. Marco Amca, dişini tırnağına takarak ağır vücudu üstünden attı. Ayağa fırladı. Fakat adam da ayağa kalkmıştı. Yumruk yumruğa birbirlerine girdiler. Yaşı ilerlemiş Marco Amca'nın bu dövüşü kazanmasına imkân yoktu. Yakalanacak olursa bütün teşkilât bir anda mahvolabilirdi. Ne yapıp yapıp kaçması lâzımdı. Lâkin bu da pek kolay görünmüyordu. Çenesine iki yumruk dokununca sersemler gibi oldu. Girdiği pencereye doğru bir hamle yaptı. Fakat adam, arkasından koşup yetişti ve kolundan kavradı.

Tekrar yerlerde alt alta, üst üste yuvarlanmıya başladılar. Marco Amca nihayet bir fırsatını getirip pencereye doğru koştu. Kendini ok gibi dışarıya fırlattı...

Elbiseleri parça parça, ağzı kan içinde eve döndü.

■

Bütün tehlikelere rağmen, ajanlar büyük bir fedakârlıkla çalışmalarına devam ediyorlardı. Fransa'nın her tarafından her dakika merkeze gönderilen haberleri Kedi, Londra'ya yağmur gibi yağdırıyordu. Gizli telsiz, «Kedi bildiriyor...» diye başlar başlamaz Londra'daki askerî hava meydanlarında avcı ve bombardıman uçakları «Hazırol» emrini alıyorlardı. İki saat sonra da Paris üzerine süzülüyorlar, Kedi'nin ihbar etmiş olduğu, ağzına kadar Alman askeri dolu bir nakliye trenini veya gizlenmiş bir cephaneliği şiddetle bombardıman ederek ortadan yokediyorlardı.

Bundan sonra da, Londra telsizinin tebriklerini dinleme faslı başlıyordu! Armand, Kedi, Aubertin ve Marco Amca, Colonel Moll Caddesi'ndeki gizli merkez bürosunda telsiz cihazının başında toplanıyorlar, ağızları kulaklarına vararak bu teşekkürleri dinliyorlardı. *(Devamı gelecek sayıda)*

RUJ

Louis Philippe
PARIS

DUMLUPINAR'A İLK DALIŞIN HİÇBİR YERDE

Denizaltının

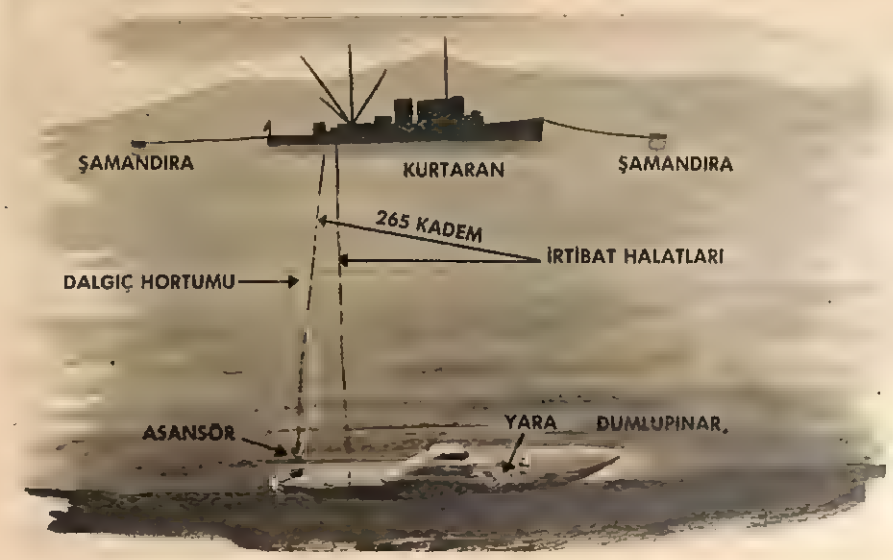

DUMLUPINAR — Yapılan iskandillerde denizaltının yattığı derinlik tesbit edilmişti. Bu derinlik 90 - 93 metre arasında değişiyordu. Dalgıç, Kurtaran'ın iskele bordasından denizaltının iskele uskundurası yanına inmişti. Burası 81 metre idi. Dumlupınar'ın başı Boğalı Körfezi'ne, kıçı da Çanakkale - Kilidülbahir arasına bakıyordu.

PLAN ÜZERİNDE — Vedat Dora dalgıçlara Dumlupınar'ın plânı üzerinde izahat veriyor. Bu izahat batık denizaltıyı bütün dış görünüşü ile hâfızaya yerleştirmek, inilen yeri ona göre tesbit ederek yukarıya en doğru bilgiyi vermek içindi. Kurtaran gemisinde Yarbay Vedat Dora ile iki subay ve on iki astsubay dalgıç vardı.

27 eylül 1958 cumartesi sabahı Deniz Kuvvetlerinin kurtarma gemisi Kurtaran, Kilye açıklarında tek başına idi. Yardımcı gemiler Preveze Zaferi'nin 420. yıldönümünü kutlamak üzere cuma akşamından Çanakkale önlerine gidip demirlemişlerdi. Dört bir tarafındaki şamandıralarla su üstüne, bordalarındaki tel halatlarla da batık Dumlupınar denizaltısına bağlı olan Kurtaran'ın başı Boğalı Feneri'ne dönüktü. Sancağında Nâra Kalesi ve Burnu görünüyor, iskelesinde Kilye kıyıları uzanıyordu.

Geminin Kilidülbahir'e dönük kıç güvertesi üstünde ortadan biraz uzunboylu, tıknaz, esmer, hâki gömlek ve pantolonlu bir adam vardı. Gür kaşlarının altında sevgi, hürmet ve itimat telkin eden bakışlarla güvertede çalışanlara bakıyor, mütemadiyen sigara içiyordu. Bu adam, Kurtarma ve Sualtı Tahrip Gurup Komutanı Yarbay Vedat Dora idi. İçmek değil de âdeta yediği sigarayı attıktan sonra bir yenisini yakarak çalışanların yanına gitti.

Deniz Kuvvetleri derin su dalgıçlarının her sene yapılan toplu eğitimi için bu yıl Çanakkale Boğazı'nı seçilmişti. 4 nisan 1953 te İsveç bandıralı Naboland şilebi ile çarpışarak Nâra Burnu açıklarında 81 denizci ile sulara gömülen Dumlupınar denizaltısının çıkarılma etüdü yapılacaktı. 8 eylülde çalışmalara başlanmış, Eceabad önlerinde kademeli dalışlar yapılmış, sonar cihazı ile denizaltının yeri tesbit edilmiş, 90 - 93 metre derinlik ırıp teli ile taranarak tel halat Dumlupınar'a takılmış, halatın iki ucu Kurtaran'ın sancak ve iskele bordalarına bağlanmıştı. O gün de ilk dalgıç Dumlupınar'a inecekti.

RÖPORTAJ: FİKRET ARIT — FOTOĞRAFLAR: İNAL TENGİZMAN

ÇIKMAMIŞ FOTOĞRAFLARLA HİKÂYESİ

üstündeyim!

Yarbay Vedat Dora'nın komutanlığında yapılan çalışmalardan sonra, yine onun icadı akıntı asansörü ile Dumlupınar'a inmeğe muvaffak olan ilk dalgıç Kemal Tutan, dalgıç telefonunda batık denizaltıyı şöyle anlatıyordu: "Bembeyaz her taraf... Kar yağmış gibi... Çiçek gibi...,,

Vakıa kazadan sonra buraya iskandil halatı ile üç can kurtarma dalışı yapılmıştı amma şiddetli akıntılar ile sürüklenen dalgıçlar denizaltıyı bulamamışlardı. Hâdise yerinde tetkikler yapmış olan Amerikalı uzmanların bir sözü Dora'nın aklından hiç çıkmıyordu :

«Bu derinlik ve akıntıda gemi çıkarılamaz. Dumlupınar'a dalgıç indirebilirseniz öpüp başınıza koyun.»

O güne kadar hakikaten bu derinlikte ve bu şartlar içinde bir kurtarma yapılamamıştı. İçi, tazyikli su ile doldurulmuş tecrübe tanklarında 167 metreye inilmiş, İngiltere'de gölde 152 metreye dalınmış, Amerikalılar açık denizde 148 metre derinliğe ulaşmışlardı amma bu dalışlar sadece tecrübe mahiyetinde kalmıştı. Mesai yapılan en fazla derinlik 73 metre idi. Amerikalılar 23 mayıs 1938 de, New Hampshire'in 12 mil açığında bu derinliğe inerek 113 günde batık bir denizaltıyı çıkarmışlardı. Fakat Dumlupınar ondan 18 - 20 metre daha derinde idi. Sonra sakin bir suda değil, çeşitli kademelerde, çeşitli yönlere saatte 2.6 mil akıntıları olan bir boğazda yatıyordu.

Yarbay Vedat Dora, dalgıcın akıntıya hedef olmadan ve yorgunluksuz bir şekilde batığa inmesi, kendisine aşağıda lâzım olan malzemeyi rahatça taşıyabilmesi için dalgıçlıkta merhale teşkil edecek bir icatta bulunmuştu. Bu da yarım daire şeklinde, demir köşebentli, bir ve iki kişilik iki saç asansördü. Döşemesi delikli olan yarım dairenin sırtında asansörü rehber teline bağlıyan iki kilit vardı. Asansör suya girdikten sonra ağzı akıntı istikametine dönüyor, dalgıç isterse ayakta, isterse oturarak rahat rahat su altına inip çıkabiliyordu.

O günkü dalışta helyum kullanılacaktı. Çünkü oksijen ile 55 metreden fazla derinliğe dalınamıyordu. 40 metreden sonra umumiyetle dalgıçta deniz sarhoşluğu denen bir zehirlenme başlıyor, derinlik ve tazyik arttıkça zehirlenme de artıyordu. Deniz Kuvvetleri dalgıçları açık denizde helyumla 110 metreye kadar inmişlerdi. Bizzat Vedat Dora 1948 - 1949 yıllarında Amerika'da bir buçuk sene derin su dalgıçlığı, yara, savunma, yangın ve kurtarma kursu gördüğü sırada oksijenle 90, helyumla 107 metreye dalmıştı. O derinliğe inen ilk Türk dalgıcı idi.

Gün iyice yükselmiş, gemi komutanı Kıdemli Binbaşı Suat Özatay ile bütün personelin katıldığı, büyük bir ahenk ve titizlikle yapılan hazırlıklar bitmişti. Hava yazdan arta kalmış bir gün gibi ışıl ışıl, deniz son derece sakindi. Akıntı, «Current Meter» in tesbit ettiğine göre satıhta 1 mil, on metrede 1.2 mil, 20 metrede 1 mil, 30 metrede 1 mildi. 40 metrede güneyden kuzeye dönüyordu ve 1.1 mildi. 50 metrede yine 1.1 mil, 60 metrede 1.2 mil, 70 metrede 1.2 mil, 80 metrede 1.2 mildi. Çanakkale Boğazı'nda akıntı 40 metrede yön değiştirmekle kalmıyor, satıhta fazla olursa dipte az oluyor, dipte fazla olursa satıhta az oluyordu.

Vedat Dora dalgıçları yanına toplıyarak Dumlupınar'ın planı üzerinde son talimatı verdi. Eğitime başlamadan önce çekilen kuraya göre dalma sırası 29 yaşındaki Tokatlı Astsubay Baş-

KURA ÇEKİLİYOR — Dumlupınar'a ilk dalışı yapacak olan dalgıç için kura çekiliyor. Bu kura başka hiçbir şeyle telif edilemiyecek kadar mühimdi. Karşı kıyılar bu mânevi mücadeleden tamamiyle habersiz, deniz sakin ve sessizdi.

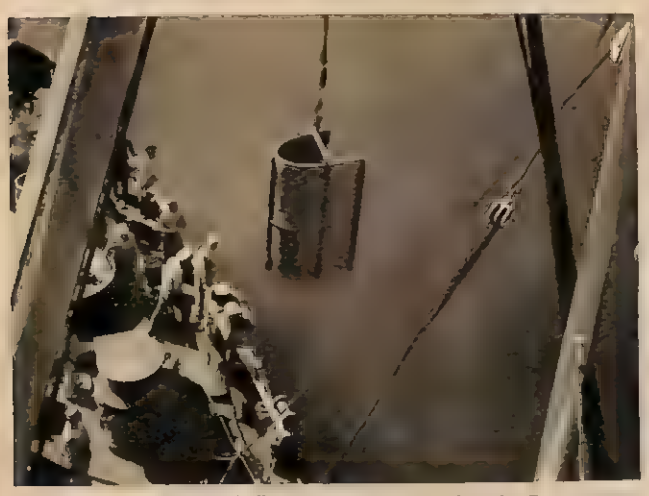

DORA ASANSÖRÜ VE DALGIÇ — Yukarıda Dora asansörü, yanda da Kemal Tutan denize indirilirken görülüyor. Üstünde 125 kilo ağırlık olan dalgıç denizde bu iskeleden asansöre geçecek, sonra dalış başlıyacaktır.

çavuş Mustafa Koç'ta idi. Fakat öbür dalgıçlar itiraz ediyorlar, bu dalışın bambaşka bir mahiyet olduğunu söyliyerek yeni bir kura çekilmesini Vedat Dora'dan rica ediyorlardı. Konunun adilâne bir şekilde halledilmesini isteyen Vedat Dora bir teklif ortaya attı. Önce yeni bir kura çekilip çekilmemesi hususunda kura çekilecekti. Bunun neticesinde ya eski liste kalarak Mustafa Koç dalacak, yahut da yeni bir kura ile yeni bir liste tanzim edilerek dalışlar o sıraya göre yapılacaktı.

İki küçük kâğıda «Dolu» ve «Boş» yazıldı. «Dolu» çıkarsa yeni liste için kura çekilecek, «Boş» çıkarsa eski liste yürürlükte kalacaktı. «Dolu» çıktı. Yeni liste için kura numaraları hazırlandı. Saat tam onda, Çanakkale önündeki gemiler düdük çalarak Preveze Zaferi'ni kutlarken Dumlupınar'a ilk inecek dalgıç da belli oldu. Bu, İstanbul 1930 doğumlu Astsubay Başçavuş Kemal Tutan idi.

Kemal Tutan arkadaşları tarafından büyük bir dikkatle giydirildi. Başlığı kondu. Stage denen bir iskele ile suya indirildi. Kontrolü yapıldı. Kurtaran'ın iskele tarafındaki tel halatta ve su içinde beklетilen asansöre geçirildi. Dalgıç idare yerinden bir ses yükseldi :

— Dalgıç inişe hazır.

Kısa bir sessizlik oldu. Sonra Vedat Dora'nın emri duyuldu :

— Mayna...

Saat 12 yi 12 geçiyordu. Kemal Tutan mavi suların kucağında derinliklere doğru süzülmeğe başladı. Bir an sonra da kayboldu. Yukarıda kalanlar asansörün halatı, dalgıç hortumu ve heyecanla gerilmiş yüzlerdi. Çıt çıkmıyordu.

Bu büyük sessizliği, derinliği ölçen astsubayın sesi bozdu :

— 265 kadem. (81 metre).

Aynı anda da Kemal Tutan'ın âdeta ördek bağırması gibi garip bir hal almış olan konuşması duyuldu :

— Denizaltının üstündeyim.

12 yi 17 geçiyordu. İniş durmuştu. Vedat Dora, öbür subaylar, astsubaylar, erler, herkes, hepimizin gözleri dolmuştu. İzahı zor bir hisli bu. Dumlupınar'a ulaşmış olmanın sevinci, yıllardan sonra ilk defa o şehitlerle maddeten de bu kadar yakın olmanın heyecanı, buna rağmen artık hiçbir şey yapamamanın hüznü...

Kemal Tutan'ın o garip konuşması tekrar etti :

— Pervaneyi görüyorum. Denizaltı sancağa doğru 15 - 20 derece yatmış. Kış kaportayı da görüyorum. Gemi deniz izbirosu ile kaplı. Bembeyaz her taraf... Kar yağmış gibi... Çiçek gibi...

Vedat Dora sordurdu :

— Rüyet ne kadar ?

— On metre kadar var.

Hep o garip ses. Helyum, hafifliği yüzünden ses tellerinin garip bir şekilde ihtizazına sebep oluyor ve ortaya bu ördek bağırtısı çıkıyordu.

Dora vakti ölçen astsubaya sordu :

— Kaç dakika oldu ?

— Dört.

— Çekin.

Aşağıya haber verildi.

— Hazırlan Kemal. Çıkıyorsun.

Az sonra dalgıç çıkışa hazırdı. «Vira» emri ile asansör çekilmeğe başlandı. Saat 12 yi 22 geçiyordu.

Oksijen dalışlarında da, helyumda da çıkarken çeşitli kademelerde beklemeler var. Aksi takdirde dalgıç hastalıkları meydana geliyor. Beklemenin müddeti inilen derinliğe ve dipte kalma zamanına göre değişiyor. 10 dakikaya kadar dipte durulursa, 100 kademde yedi, 70 kademde iki, 60 kademde dört, helyumun kesilip oksijen verilmeğe başlanan 50 kademde on, 40 kademde de otuz yedi dakika kalınıyor.

37 dakika nasıl geçer ? Bir hizmette bulunamaz mıyız acaba Kemal Tutan'a ? İlgililerden rica ediyoruz. Onlar ricamızı kabul edip durumu kendisine bildiriyorlar :

— Kemal, canın sıkılmasın diye Hayat mecmuası birşey düşündü. Sana radyo dinleteceğiz.

Kemal Tutan'ın konuşması artık normal :

— Sağ olun.

Radyoda güzel bir ses Cevdet Çağla'nın hicazkâr şarkısını okuyor :

«Offf, servi revan boş kodu gülzarımı eyvah...»

Bizim servi revanımız gülzarımızı boş komuyor çok şükür ve su üstüne çıkıyor. Saat 13.40.

Artık daima Dumlupınara inilerek 15 ekimde bitecek eğitimin sonuna kadar denizaltının çıkarılma etüdü hazırlanabilir ve 1959 yazında çıkarma faaliyetine geçilebilirdi. Dumlupınar yalnız makine yordamı ile değil gözle de görülmüş, bütün hesap ve nazariyeler tahakkuk etmiş, bir olmaz, olur hale getirilmiş, dünya denizciliğine de emniyetle kullanılabilecek yeni bir cihaz hediye edilmişti : DORA ASANSÖRÜ.

ÇIT YOK — Günlerden beri devam eden yorucu çalışmalar en mühim neticesini o gün verecekti. Kemal Tutan'ın dalışa geçtiği o beş dakika içinde Vedat Dora ve bütün personel nefes almaktan bile korkarak büyük bir heyecanla ondan gelecek haberi bekliyordu.

KEMAL TUTAN — Yukarıda Vedat Dora tarafından tebrik edilirken görülen Kemal Tutan, 22 temmuz 1957 de Abdülilâh'ın Bebek koyunda düşürdüğü altın tabakayı yarım saat 35 metre derinlikte aradıktan sonra çıkaran dalgıçtı. Abdülilâh da kendisine o tabakanın çakmağını hediye etmişti.

NABOLAND — 4 temmuz 1953 gecesi Çanakkale Boğazı'ndaki Nâra Burnu açıklarında vukubulan müthiş kazada, Dumlupınar denizaltımıza bindiren İsveç bandıralı Naboland şilebi İstanbul doklarında karaya çekildiği sırada...

FİLİM HİKÂYESİ

FUNDA

OYNIYANLAR

Vedat ..... Kenan Pars

Fehiman ..... Muhterem Nur

Suha ..... Ahmet Mekin

Hikmet ..... Hikmet Serçe

Funda ..... Zeynep Değirmencioğlu

FUNDA

Kerime Nadir'in aynı adı taşıyan romanından çevrilmiş bir Türk filmi.

Paris Türk Büyükelçiliğinde memur olan Vedat ile Fehiman arasında önemli yaş farkı olduğu halde, genç kız büyük aşkı sayesinde dünyayı cennet görmektedir. Vedat, Fehiman'ın aşkını anlamıştır. Ama, genç kızın daha iyi bir izdivaç yapacağını ümit ederek, kendi feragatiyle Paris'e döner...

Paris'in ne gece, ne de gündüz hayatı Vedat'ı avutamaz. Fehiman'ın hayali daima gözü önündedir. Arkadaşı Nizamettin ona, İstanbul'a dönerek genç kızla evlenmesini tavsiye eder. Fakat kader ağlarını örmektedir. Feci bir kaza...

Vedat sakat kalmıştır. İstanbul civarındaki bir çiftlikte ona gönüllü hastabakıcılık eden tek insan Fehiman'dır. Aşkı, fedakârlıkla daha da kuvvetlenir.

Bu izdivaç meyvasını verir. Bir kızları olur. İsmini Funda koyarlar. Funda, ailenin saadet bahçesinde bir çiçek gibi açmıştır. Vedat ile Fehiman mesuttur. Ama, izzeti nefsi kırılan Suha intikam hırsıyla Fehiman'ı iğrenç bir tuzağa düşürür.

Vedat'ın akrabalarından Suha, Fehiman'ı bu sakat adamla evlenmekten vaz geçirtmek ister ve kendisiyle evlenmesini teklif eder. Ama, genç kız bu teklifi reddederek herşeyden çok sevdiği Vedat'la evlenir.

Suha, tehditlerine devam eder. Durumu öğrenen Vedat karısını hırpalar. Suha'yı iğrenç teşebbüsünde suç üstü yakalayınca hakikati öğrenir. Suha pencereden atlıyarak intihar eder.

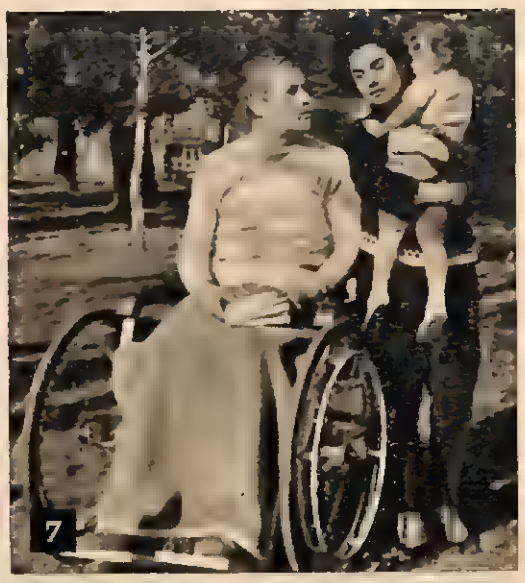

Karısının masumiyetini anlıyan Vedat af diler. Korkunç kâbus artık sona ermiştir. Küçük Funda, anne ve babasının teşkil ettikleri saadet halkasında neşe içinde mesut büyümektedir artık...

SİNEMA HABERLERİ

KAZANOVA — Birkaç kadeh likör Paul Newman'ı da, Joan Collins'i de harekete geçirmeye kâfi gelmiş. Asrı Kazanova Newman, geceyi Joan ile dansederek geçirecek. Filim icabı tabiî.

ROCK'N ROLL'DAN SONRA — «Yegenler» (Les Cousins) filminin yıldızları bir sahne arasında istirahat ediyorlar. Kamera karşısında dakikalarca Rock'n Roll yaptıktan sonra, bu istirahat de değer doğrusu. Fakat, biraz sonra çalışma tekrar başlıyacak, dansa devam edecekler. Genç Fransız rejisörü Claude Chabrol'un bu yeni filminde baş erkek olarak Gerard Blain ve Jean Claude Brialy oynuyorlar.

ARZU EDİLEN BU VÜCUT — Yaz aylarını Cote D'Azur'de geçirdikten sonra Belinda Lee Paris'e döndü. Aktrisi Paris'te yeni bir filim çeviriyor. Kordelenin adı: «Arzu Edilen Bu Vücut».

O BİÇİM KADIN — Sophia Loren'in perdedeki yeni sevgilisi Tab Hunter... 28 yaşındaki yakışıklı jönpromiye, 24 yaşındaki Loren'den daha genç görünüyor. Cazibeli halyan yıldızı «O Biçim Kadın» (Than Kind of Woman) adlı yeni filminde George Sanders ile Tab Hunter arasında bir tercih yapacak. Tamamen New York'ta çevrilen bu kordele İkinci Dünya Harbi sıralarında cereyan etmektedir. Loren, trenle Miami'den New York'a giderken genç bir askere, Tab Hunter'e rastlar. Tab New York'ta tatilini geçirecektir. İki genç biribirlerine âşık olurlar. Sophia Loren bugünlerde Hollywood'a dönerek kocasının yeni bir filminde daha rol alacaktır.

3 büyük filme mevzu olan

3 büyük roman:

ŞAHESER ROMANLAR

serisinde çıkmıştır.

GÜVEN YAYINEVİ

Cağaloğlu yokuşu, Narlıbahçe S. No: 11 İSTANBUL

Sonbahar geldi...

Sonbahar aylarındayız :
Havalar gittikçe soğuyor.
Günler kısalıyor. Yapraklar
dökülüyor. Bütün tabiat
kışa hazırlanıyor.

Siz de, bu yıl sonuna
kadar çekilecek zengin
ikmariye kur'alarına
katılarak kazanma
şansınızı hazırlayınız.

yıl sonuna kadar
iki çekilişte

24 APARTMAN DAİRESİ

32 ARSA

ve

550.000 LİRA

çeşitli para ikramiyeleri

YAPI ve KREDİ BANKASI

OSMANLI SARAYLARINDA

Harem Hayatının İçyüzü

YAZAN: ÇAĞATAY ULUÇAY

20

TOPKAPI SARAYI — Fatih Sultan Mehmet'in yaptırdığı, Kanuni Sultan Süleyman'ın da harem dairesini inşa ettirdiği Topkapı Sarayı'nın uçaktan görünüşü. Abdülmecit zamanına kadar padişahlar bu sarayda yaşadılar.

I. Abdülhamit'in aşk mektuplarını yazdığı, ayaklarına kapandığı Ruhşah'ın milliyeti ve hayatı hakkında hemen hemen hiçbir malûmatımız yok. Yalnız padişahın çılgınca sevdiği bu kadın, efendisine kâfi derecede yüz vermiyor, bu suretle padişahın aşkının daha ziyade şiddetlenmesine sebep oluyordu.

I. Abdülhamit, dünyanın en kudretli ve en geniş topraklarına sahib bir devletin başıdır. İstediği zaman ordular hareket edebilir, savaşlar yapabilir, karşısına çıkanları yok edebilir. İstediğini Karun, Karunu da ekmeğe muhtaç vaziyete koyabilir. Dünyadaki nüfusun dörtte birine hükmeden bir milletin başıdır. Böyle olmasına rağmen, Haremde esir cinsinden olan bir cariyenin saçlarının tellerini boğazına kemend etmiş, onun sürüklediği yere gitmektedir : (Ruhşahım ! Hamit'in sana kurban ola. Cenab-ı hallâk-ı âlem mahlûkatın hâlikidir. Bir kusur ile azâb eylemez efendim. Sana bendoimuş bir kulunum, ister beni darbeyle, ister öldür, sana teslimim. Bu gece gel niyazımdır. Billâhi sebebi illetim ve belki mevtim olursun. Ayağın altına yüzüm gözüm sürerek rica ederim. Kendimi zaptediyorum, billâhil azîm.»

Yanınâ gelmesi için Ruhşah'ın ayaklarına kapanıyordu. Her halde kadın bunlara aldırış etmiyor, o zaman da kadına teminat vermeğe kalkıyordu : «Abdülhamit'in Ruhşah'ına kul kurban olsun. Bir kusur ile beni unutma ! Benim vücudum turâb olunca, ben senden geçer isem, Allah lâyıkımı versin ! Efendim ! Sen benim, ben senin ! İnşallah-ü taalâ ömrüm oldukça cem oluruz. Nazik ayağına yüzümü sürerek rica ederim.»

Fakat aşk ne sultan, ne şah ve ne de imparator dinler. Ancak o, sevdiği kişilerin arzularına râm olur. Onu ne para, ne korku, ne de sevgi gideceği yoldan alıkoyabilir.

Abdülhamit, sevgilisini davet ettikçe, odasına çağırdıkça, Ruhşah, denizlerin ve karaların hükümdarını reddediyor, kaçıyor, âdeta istiskal ediyordu. Kaç gece Abdülhamit Ruhşah'ı aynalı Sofada, Hünkâr Yatak Odasında beklemişti. Bazı geceler sar'a nöbetine tutulmuş gibi kızıyor, onu Haremden ve saraydan atmağı tasarlıyordu. Fakat Ruhşah'ı başkalarının kolları arasında görmeğe bir türlü razı olamıyordu. O bir padişahtı. Onu beğenmiyen kadın nasıl olur da bir başkasiyle evlenir, ondan uzaklaşırdı ...! Bu sebepten Ruhşah'ın her yaptığı naza, çalıma göz yumuyor, yalvararak, ayaklarını öperek onu yola getirmeye çalışıyordu.

Birçok kadınları, ikballeri ve hususi hizmetinde çalışan ondan daha güzel, ondan daha işveli cariyeleri vardı. Fakat bir türlü gözleri onları görmüyordu. Hattâ nöbeti gelen kadınefendilerle karşılaşmak bile istemiyordu. Biricik teselisi arada sırada onunla konuşmak ve buluşmak olurdu. Mektuplarında : «Fesuphanallah ben kulun siz efendime bu kadar arzuyu iştiyak üzre olup benim bu hüznü elem ve kederim ve perişan halime derman ve açılmış yareme merhem olursun ümidiyle sizden şefkat memul ederken geceler de firaşımıza gelmemeğe sebep ne ola ? Azamet-i Bâri hakkı için benim ateşi ah-u figanım söndürür ise ancak cenabı merhametin söndürür. Sen bana bu vaktimde merhamet etmedikte kim eder ? Vallahi her gece sabahı çıkarırım ! Bu gece bunda çıkardım, billâh hak değildir ! Bu bir iki gecede gelürsün diye memul eder iken böyle eylemeğe Allah-ı taalâ razı değildir. Bu gece dahi gelmezseniz bildim ki, bana muhabbetin yoktur. Benim bu halime düşmanım bile rahmeder. Akşam sabah gelip bir lâhza oturmak iş değildir. Kulun ayağına gider, yüzünü sürer idi anda sabaha kadar. Beni istemezsiz deyudur Haktaalâ bilir benim de ömrüm tamam olur ise seni fikir ederim. Vallahi, sümme billâhi benim halim pek fena oluyor. Sen de böyle ettikde billâhi mevt bana hayırlı gelir.»

Günler, aylar geçiyor, Abdülhamit, Ruhşah'ı aramasa, o padişahın semtine bile uğramıyor, o zaman Abdülhamit kâğıdı ve kalemi eline alarak Ruhşah'a sevgilerini sunuyordu :

«Efendim !

Hamit sana kurban olsun ! Bu gece teşrifinle kulunu ihya edesiz. Billâhi sabra mecalim kalmadı ! Hem ayın iptida gecesidir ! Kerem senindir ! Bu gece kendimi güç zaptettim ! Ayağını öpeyim beni bu gece Allahütaalâ aşkına mahzun eyleme efendim, sana kul ve kurban olayım efendim.»

I. Hamit'in bu yalvarmaları ve niyazları tesirini gösterse gerek. Çünkü baş kadını Ayşe Sultan'ın o günden sonra yerini Abdülahamit'in sevgilisi Ruhşah kadın almış, ölünceye kadar I. Abdülhamit'in kalbine, tahtına ve hazinesine hükmetmiştir.

Evet Abdülhamit'e halk veli diyordu, gündüzleri camilerde, geceleri de Harem odalarında niyaz ve ibadet ettiği ileri sürülüyordu. Hakikatte, I. Hamit gündüzleri camie gidiyor, namaz kılıyor, fakirlere para dağıtıyordu. Geceleri de tutulduğu aşkın ıstırapları içinde sevgilisini bekliyor, yahut da gelmesi için Tanrıya niyazda bulunuyordu. Bazan sabahladığı oluyor, gözleri şiş, rengi uçuk, sinirli vaziyette Arz Odasına gittiği veya Has Bahçede dolaştığı, sık sık haremağaları, musahipleri, cüceleri ve dilsizleri tarafından görülüyordu. İhtiyar Sultan aşkının mükâfatını, Kerem gibi acılar çektikten sonra görmüş, sevgilisine kavuşmuştu ama, ondan sonra mesut günler yaşadı mı yaşamadı mı orasını Tanrı bilir.

Osmanlı Padişahları ve Haremlerinde yaşıyan kadınlarının hayatları XIX. asrın ilk yarısına kadar aynı şekilde devam etti. Fakat XIX. yüzyılın ilk yarısında Harem hayatında ve kadınların yaşayışında büyük değişiklik oldu. İlk değişikliği Sultan Mahmut yaptı.

II. Mahmut, kılık ve kıyafeti, yaşayış ve davranışlariyle hanedana ve devlet adamlarına yeni yeni örnekler verdi. Kadınları ve kızları da Avrupalı prensesler gibi giyinerek daha debdebeli bir hayat sürmeğe başladılar. Saray kadınlarının kıyafetlerini değiştirmeleri geri kafalılar tarafından çok tenkide uğradı. Bunlar II. Mahmut için, «Gâvur Padişah» dedikleri gibi, kadınları ve Hareminde yaşıyan sultanlar ve cariyeler için de : «Harem-i Padişahide olan cıvarı setri avret olacak don telebbüs etmeyûb frengâne fistan ve libası mahsuse-i kâfiristan telebbüs ederler.» demekten geri durmuyorlardı.

Yaşayışta ve saray hayatında en büyük değişikliği ise II. Mahmut'un oğlu Abdülmecit yaptı. İlk defa olarak Topkapı Sarayından ikametgâhını kaldırarak Dolmabahçe Sarayına naklettirdi.

DOLMABAHÇE SARAYI — 10 senede inşa edilmiş sarayın salonları kıymetli eşyalarla süslenmişti. Daireler Topkapı Sarayı'ndaki gibi loş değildi. Yukarıda kıymetli eşyalar ve avizelerle döşenmiş üst kat salonlarından biri görülüyor

ÇALIŞMA ODASI — Dolmabahçe Sarayı'nın üst katında padişahın kadınları, kızları ve cariyeleri yaşardı. Padişahlar haremde bulunmadıkları zamanlar fotoğrafı görülen salona inerler ve çalışırlardı...

5 MİLYON ALTIN

Dolmabahçe Sarayı, 10 sene içinde ve beş milyon altın lira sarfedilerek yapıldı, geniş salonları, tabloları ve yüksek tavanlı daireleriyle Avrupa saraylarının bir çoğunu ihtişamda geçti. Artık 1854 tarihinden sonra Topkapı Sarayı, Sadâbâd, eski önemini kaybetti. Onların yerini boğazda veya civarında yapılan saraylar aldı.

Abdülmecit'in ölümünden sonra yerine geçen kardeşi Abdülaziz, Çırağan ve Beylerbeyi sarayını inşa ettirerek, Boğazın güzelliği ve ihtişamını bir kat daha arttırdı.

Sultan Hamit ise, Dolmabahçe Sarayını sevmediğinden Yıldız Kasrını genişleterek orasını bir saraylar sitesi haline soktu.

(Devamı gelecek sayıda)

OKUYUCU MEKTUPLARI

Çukurova'dan Bay S. Ö. ye :
İlânınızın mecmuamızda neşrine imkân görülemiyor.

■

Irak'tan B. Cana'ya :
Elinizdeki diploma kıymetlidir. Fakat Türkiye'de de ayrıca bir imtihana girmeniz gerekir. Sorduğunuz şiirin sahibini bulamadık. Hayat mecmuasında şiir neşredersek o zaman siz de gönderiniz.

■

Aydın'dan Bay Mustafa Karakaya'ya :
Çanakkale'den sonra Sakarya tefrikasına başladık. Hayat mecmuasının muayyen bir neşriyat programı vardır. Nota ve alaturka şarkılar vermek imkânsızdır. Romeo-Jülyet bir tiyatro eserinin adıdır. Jülyet'in mezarının ziyaret edilmesi fanteziden başka bir şey değildir.

Elinden alınan Hayat mecmuası için göz yaşı döken küçük bir yavru. Bu resim İzmit'ten Fatma Müzeyyen Kaçmaz tarafından gönderilmiştir...

Ankara'dan Bay Kutluay Atatürk'e :
1933 senesi Şeker Bayramının ilk günü 1349 senesi ocak ayının 27. cuma gününe rastlar. Yazı işlerince beğenilen tercüme hikâyeleri, amatör yazarları teşvik maksadiyle neşrediyoruz.

■

Maraş'tan Bay Yusuf Ziya Aytemiz'e :
Müessesemizin pul satışiyle hiçbir alâkası yoktur.

■

Bursa'dan Bay Hasip Sönmezalp'a :
Kendi imaliniz olan teleskopunuzun net bir resmini gönderirseniz Okuyucu Sütununda neşrederiz.

■

Beyoğlu'nda R. Yağcı'ya :
Fazla hayal kurmanın faydası hiç yoktur. İnsanı dalgın ve hayata karşı ilgisiz bırakır. Bu zamanda biraz da maddi olmak lâzım. Rozetteki Ay-yıldız, millî bir düşünce ile konulmuştur.

■

Kıbrıs'tan Bay Enver Derviş'e :
Bünyeniz sağlamsa kışın soğuk su ile banyo yapabilirsiniz. Faydası vardır. Tütün, Kristof Kolomb'un 1492 de Amerika'yı keşfettiği sırada tanınmıştır. Enver isminin mânası 87. sayımızda çıktı.

■

Ceyhan'dan Bay Necati Soysalı'ya :
İngilizce öğrenmek için ders almanız lâzım.

■

Keskin'den M. Bozkurt'a :
Memleketimizin sinema artistine de ihtiyacı vardır. Fevkalâde istidat ve kabiliyeti olan gençler ellerinden tutulmadan da bir gün kendilerini gösterir ve memleketin bu yönden ihtiyacını karşılarlar.

■

Kayseri'den Bay Rahmi Bardak'a :
Ciddi hevesiniz ve istidadınız varsa roman ve hikâye yazmağı deneyiniz. Fakat hayale kapılmayınız.

Ankara'dan İzzet Utlu ve İsmet Eyüboğlu'na :
Hayat mecmuasında şiir neşretmediğimiz için müşterek yazdığınız şiirinizi de basamıyoruz. Teşekkürler.

■

Ankara'dan Y. T. ve A. B. ye :
Çalıkuşu olmuş bir vaka değil, bir romandır.

■

Şişli'den Bay Ercüment Kurgör'e :
Şiiriniz güzel. Hislerinize tamamiyle iştirak ediyoruz. Fakat bu tip yazılar programımızın dışındadır. Esasen şiir neşretmiyoruz.

■

Adapazarı'ndan Bay Sadık Altınbalık'a :
Zemin ne kadar kirli olursa olsun orada bulunan ağacın meyvasında bir değişiklik olmaz. Ancak aynı topraktaki pis tabahhurat bu meyvaları kirletebilir ve bozabilir. Lozan Muahedesi hudutlarımızı tasrih etmiştir. Eski muahedelerin hükmü yoktur.

■

Kars'tan Bayan Güzin Yargıç'a :
Kadın sefirimiz yoktur. Bir sefirin hiç olmazsa çok kullanılan yabancı dillerden birini bilmesi lâzımdır. Hariciye memurları ekseriya Siyasal Bilgiler Okulundan çıkarlar. Sefir olmak için herhangi bir yüksek mektep mezunu olmak kâfidir. Balıkla yoğurdu aynı zamanda yemek her bünyeye dokunmaz. Vahdet Gültekin'le merhum Reşat Nuri Güntekin arasında akrabalık yoktur. Vahdet Gültekin İngilizce ve Fransızca bilir.

■

Yozgat'tan Bay Cengiz Gündoğdu'ya :
Okuyucularımız bu sütuna pek çok mektup gönderiyorlar. Bu yüzden cevaplar geç kalıyor. Mektup gönderenlerin bunu dikkate almalarını rica ediyoruz. Milli takım kalecimizin dünyadaki derecesini belirtecek bir ölçü yoktur. Sayılı kalecilerdendir. Bir futbol maçını kazanan takım daha fazla para almaz. Hasılat, masraflar ve kiralar çıkarıldıktan sonra taksim edilir.

Bayındır'dan Bay Selçuk Çalık'a:
İsminizin mânası kendi sütununda verilecek. Bukalemun'un müdafaa silâhı olmadığı için tabiat ona kendi kendisini, bulunduğu yerin rengini alarak görünmez hale gelmek hassasını vermiştir. Derisi (şeffâf) saydamdır, altında değişik renklerde hücreler bulunmaktadır. Müessesemizde pul katoluğu yoktur.

Oh!..
ne kadar mes'udum

Çünki yüzümü kaplıyan müz'iç ve sert tüylerden ebediyyen kurtuldum.

Bayanlar!
EPİLA-SAM

Enstitüsü'nde yokedilen yüz, kol, bacak tüyleri kat'iyyen tekrar çıkmaz.

Dikkat: tıbbî garanti
EPİLA-SAM'da

Taksim. Zambak Sok. Kilise karşısı Ahu Ap. 3/2 Tel. 449601

Yıldızınız diyor ki...

(10 EKİMDEN 16 EKİME KADAR:) Önünüzdeki hafta muhitinizde cereyan edecek hâdiseleri merak ederseniz, her hafta doğduğunuz burcu bularak siz de kendi falınızı okuyabilirsiniz.

KOÇ BURCU
21 MART - 20 NİSAN

Hareketlerinizi kontrol edenler var. Yakın zamana kadar yabancı olduğunuz biriyle samimiyetinizi arttırabilirsiniz. His hayatınızda bir hareket başlangıcı hissedilecek. Çalışma hayatınız normal vaziyettedir...

YENGEÇ BURCU
22 HAZİRAN - 22 TEMMUZ

Sıhhi durumunuz kontrolsüz kalmış. Şiddetle tedbir almalısınız. Yapmak istediğiniz şey her bakımdan isabetli olacaktır. Plânsız iş yapmayınız. Bir arkadaşınızın anlatacakları şeyler alâkanızı çekebilir.

TERAZİ BURCU
24 EYLÜL - 23 EKİM

Arkadaşlarınızdan biri sizi takdir ediyor. Yakında bunu açığa vurabilir. Üzerinde çalıştığınız mevzu yakında günlük işleriniz arasına girecektir. Sıhhi durumunuz kontrolsüz kalmış. Çok dikkat etmeniz lâzım.

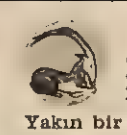

OĞLAK BURCU
22 ARALIK - 20 OCAK

Yakın bir zamana kadar çalışmalarınız namüsait şartlar dahilinde yapılıyordu. Bundan sonra daha normal çalışma imkânını bulacaksınız. Sıhhatinizi kontrol ediniz. Bir arkadaşınız hislerini size açmak üzere.

BOĞA BURCU
21 NİSAN - 20 MAYIS

Şimdilik teşebbüslerinize bir miktar ara vermelisiniz. İş hayatınız istediğiniz istikrarı bulacak. Şahsi meselelere bugünlerde fazla önem vermeyiniz. Yakında beklediğiniz haber gelebilir. Buna sevinmiyeceksiniz.

ASLAN BURCU
23 TEMMUZ - 23 AĞUSTOS

Uzun zamandır karar vermeye çalıştığınız şeyi bir an önce neticelendirmeniz lâzım. Şahsi işleriniz bir çıkmaza girebilirse de daha zor işleri bile hallettiğinize göre bunda sizin için korkulacak birşey yoktur.

AKREP BURCU
24 EKİM - 22 KASIM

Bir sürpriz size doğru yaklaşıp duruyor, hoşunuza gidebilir. His hayatınız herzamankinden daha hareketli. Kendisine karşı yakınlık duyduğunuz kimseye ehemmiyet vermelisiniz. Sıhhi durumunuz düzelebilir.

KOVA BURCU
21 OCAK - 18 ŞUBAT

Şansınıza güvenmeyiniz. Hareketlerinizi ölçülü ve kontrol ederek yapınız. İçinde bulunduğunuz cemiyete uymak için gayret sarfetmelisiniz. His hayatınız hareketlenecek. İstikbâliniz iyi ve ışıklı görünüyor.

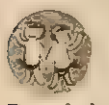

İKİZLER BURCU
21 MAYIS - 21 HAZİRAN

Bazı bakımlardan şanslı sayılabilirsiniz. Hakkınızda yapılan dedikoduların kesilmesi sizi ferahlatmışa benziyor. Fakat hareketlerinizden emin olduktan sonra söylenenlere kulak asmamanız en doğru hareket olur.

BAŞAK BURCU
24 AĞUSTOS - 23 EYLÜL

İşinizde daha çok randıman verebilmek için devamlı olarak gayret göstermelisiniz. Yakında maddi ve manevi bakımdan tatmin edileceksiniz. Hafta sonunda yapılacak olan bir toplantıya gitmeniz iyi olacaktır.

YAY BURCU
23 KASIM - 21 ARALIK

Bir arkadaşınız yardıma muhtaç vaziyette. Kendisine yardım elini uzatmanız her bakımdan en iyi hareket olacak. Teşebbüsleriniz henüz kanalize edilmiş vaziyette değil. Çalışmalarınızı arttırmanız lâzımdır.

BALIK BURCU
19 ŞUBAT - 20 MART

Bir arkadaşınız hareketlerinizi taklid ediyor. Kontrol ederek kim olduğunu ortaya çıkarabilirsiniz. İş hayatında takdir edileceksiniz. Manevi bakımdan takviye edilirseniz günleriniz daha hareketli geçebilir.

DEĞİŞİK KIŞ MODELLERİ

TAKDİM EDEN: SUAVİ SONAR

ATKILI — Açık bej rengi yünlüden bir manto. Kollar reglandır. Modelin hususiyeti, boyuna sarılan çift renkteki enli atkıdadır. Aynı renkte şapka, eldiven, ayakkabı kıyafeti şıklaştırır. **(Maggy Rouff)**

ROB — Pastel mavisi etaminden orijinal bir sokak kıyafeti. Yaka düz, kollar kısa ve takmadır. Modelin hususiyeti, göğüsün hemen altına konan kendi kumaşından kemer ve ön kısımdaki serbest drapelerdedir. **(Pierre Cardin)**

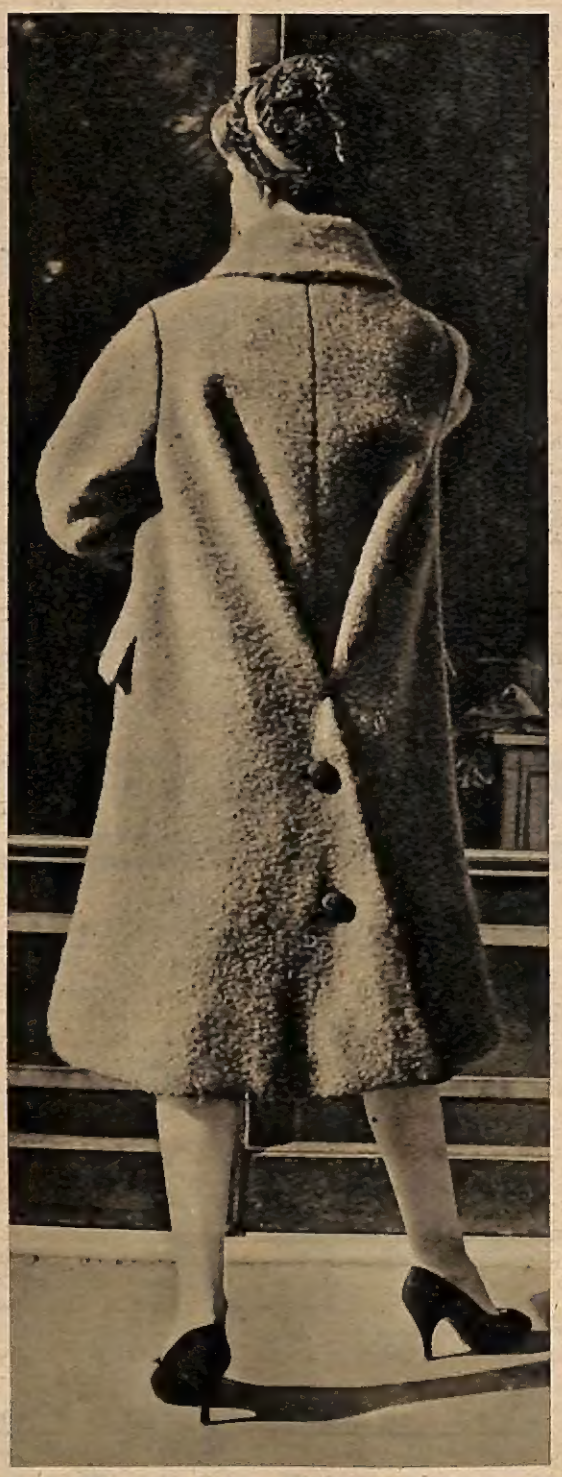

MANTO — Düz yakalı, takma kollu, yantardan kapaklı cepleri olan önden düğmeli bu mantonun bütün hususiyeti arkadadır. Verev olarak alınan kumaş etekte birbiri üzerine kapaklanarak yukarıda büyük bir üçgen meydana getirmektedir. **(Carven)**

KOKTEYL — Açık mavi satenden bir kokteyl kıyafeti. Beden dar, etek küçük plikaşelerle bol ve kabarık durmaktadır. Üçgen yakanın kenarındaki uzun püsküller modelin hususiyetidir **(L. Castillo)**

TRAPEZ — Düsseldorf'da mankenlik eden Inge Hansmann'ın İstanbul'a geldiği zaman foto muhabirimiz tarafından çekilmiş yukarıdaki fotoğrafı, bir trapez modelini göstermektedir. Krem rengi ince yünlüden yapılmış kıvrık açık yakalı, bele oturmamış olan bu elbise, kolay dikilebilmesi ve pratik oluşu bakımından hanımların alâkasını çekmektedir.

GECE İÇİN — İlhamını eski devir modellerinden alarak yapılmış ipek kadifeden uzun bir tuvalet. Kolsuz, açık yuvarlak yakalı, beden göğüslerin üzerindeki penslerle vücuda iyice oturmuştur. Buraya konan büyücek fiyonk ve bu fiyonk'un altında eteğin kabarıklığını temin eden gayet enli pensler modelin hususiyetini meydana getirmektedir. **(Christian Dior)**

YUVANIZ İÇİN PRATİK TAVSİYELER

Bu sayıdan itibaren kadın okuyucularımız aşağıdaki sütunlarda evlerini fazla masraf etmeden ne şekilde güzelleştirebileceklerine dair tatbik edilmesi çok kolay pratik tavsiyeler bulacaklardır.

Yatak odanızın göze hoş görünmesini istiyorsanız

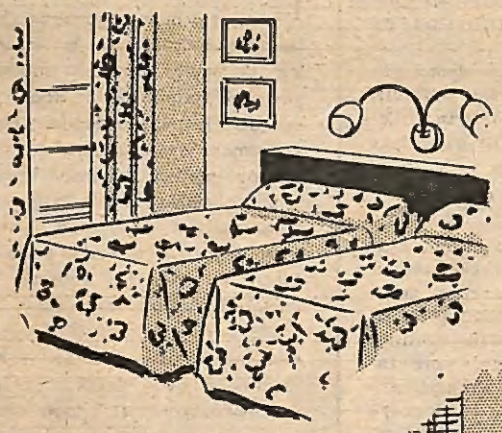

Büyük desenli ve parlak renkli yatak örtüleri ve perdeler **KULLANMAYINIZ**

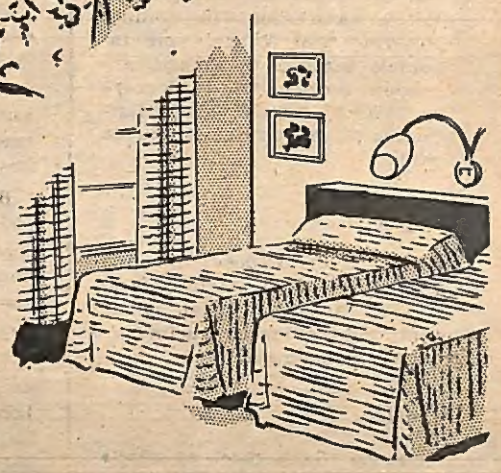

Daha sade desenli ve pastel rengi kumaşlar **KULLANINIZ**

Alçak bir tavanın yüksek görünmesini istiyorsanız

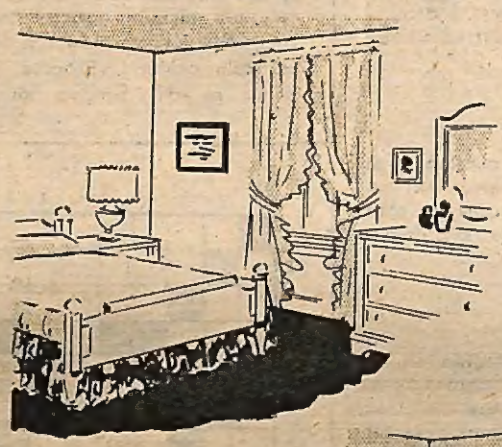

Koyu renkler **KULLANMAYINIZ**

Beyaz veya pastel renkler **KULLANINIZ**

K A R İ K A T Ü R

YAZISIZ

YAZISIZ

YAZISIZ

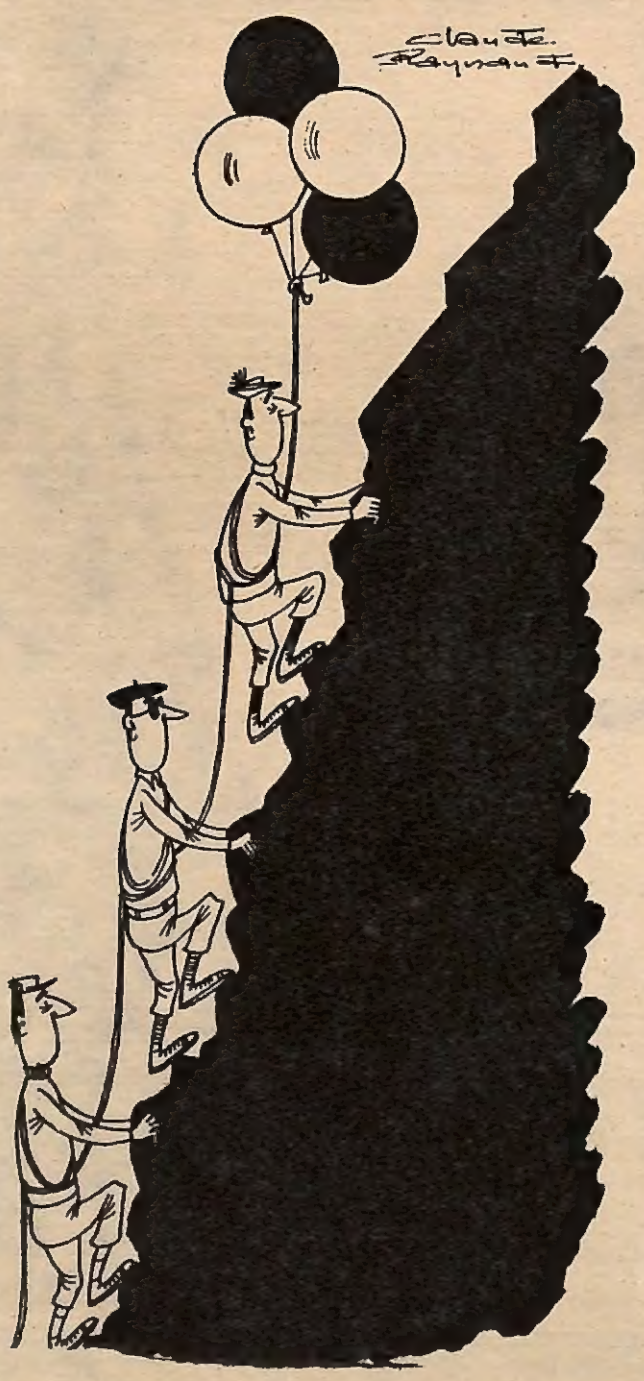

YAZISIZ

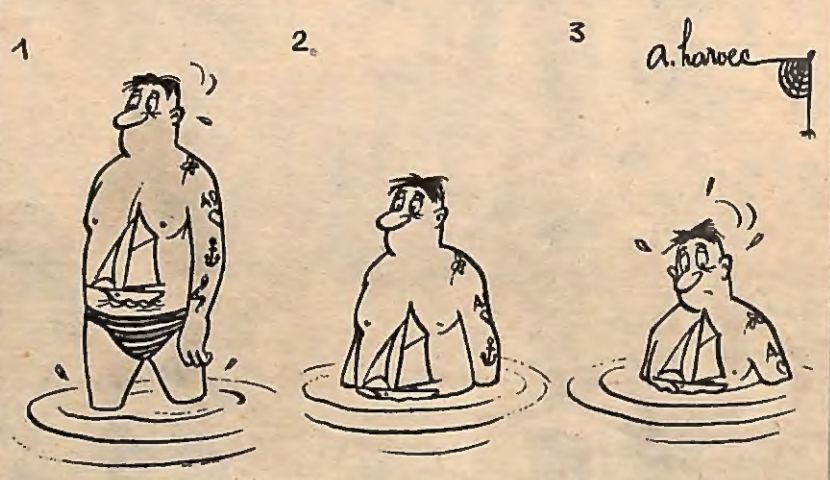

YAZISIZ

— Bu günlük yeter, gerisini de yarın yersin...

PRENSES ŞEMS — Kızılay'ın davetlisi olarak Ankara, Konya, İstanbul ve Bursa'yı ziyaret eden Prenses Şems, İran Şahı Muhammed Rıza Pehlevi'nin ablasıdır. 18 ekim 1917 de Tahran'da hayata gözlerini açan sevimli Prenses, Şahın on kardeşi arasında en mütevazı olanıdır. İran'da hayır işleriyle meşgul olur. Sosyal görevleri arasında en önemlisi İran'ın Kızılay teşkilâtı olan Kızıl Aslan ve Güneş'in başkanlığıdır. Prenses'in Türkiye'ye bu ikinci gelişidir. Halktan bir çocukla evli bulunan prensesin üç evlâdı vardır. İki oğlu İngiltere'de tahsildedir. Yedi yaşında bulunan kızı Şehrazad ise annesine seyahatinde refakat etmektedir. Narin prenses giyim hususunda da zevk sahibidir. Elbiselerinden çoğunu tanınmış Roma modevi Batilog'da yaptırmıştır. (FOTOĞRAF : SUAVİ SONAR)